O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

САЙЛОВ — МАЪНАВИЯТ ВА МАЪРИФАТ ИМТИҲОНИ

Da'vat

Ҳақиқат шунчалар нозикки, ундан хиёл чекиндингми, янглишасан.

Блез ПАСКАЛЬ

Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ •

1931 йилдан чиқа бошлаган | 1999 йил 24 ноябрь, чоршанба | Баҳоси сотувда эркин нархда | № 93 (7186)

Ibrat

Уйчи туманидаги 2-ўрта мактабнинг аълочи ўқувчиларига бугунги кунда ўн беш кишининг номидаги стипендия мунтазам бериб борилмоқда. Стипендиялар асосан шу мактабда узоқ йиллар меҳнат қилган ўқитувчилар ва шу худудда яшаб ўтган фидойи инсонлар номларидадир.

Munosabat

НОМЗОДНИНГ ДАСТУРИ МУҲИММИ, ШАХСИ?

Ўтган ҳафта Марказий сайлов комиссиясининг Матбуот марказида бўлиб ўтган семинарда Япония, Буюк Британия ҳамда Германия давлатлари элчихоналари вакиллари ўз мамлакатида сайлов жараёнининг қандай кечиши ва унда оммавий-ахборот воситалари иштироки ҳақида батафсил маълумот берди. Уларнинг гапларидан шу нарса маълум бўлдики, демократик сайловлар ўтказилишида таяниши лозим бўлган тамойиллар барча ривожланган мамлакатларда бир-бирига жуда ўхшаб кетар экан. Мамлакатимизда ҳозирда давом этаётган сайловолди ташвиқоти даврида биз бунга тўлиқ амин бўлиб турибмиз. Ҳаттоки, барча партияларга ўз мақсадларини, имкониятларини сайловчиларга етказиш бобида яратилган қатъий тенглик борасида Ўзбекистонда қилинган ишлар кўпгина мамлакатларга ибрат бўлса арзир экан, деган хулосага ҳам келдик. Негаки, сайловчининг ўз муносиб номзодини онгли танлашида унга имкон қадар эркинлик бериш, нохолис танловга сабабчи бўладиган ҳар қандайин сиёсий чайқовчиликка чек қўйишда бу тамойил энг муҳим ҳисобланади.

Шу ўринда ушбу йиғилишда Германиянинг мамлакатимиздаги элчиси ўринбосари доктор Протманнинг бир гапи, яъни германияликлар депутатликка номзоднинг дастури билан эмас, шахси билан кўпроқ қизиқади, дегани билан фикримизни давом эттирсак. Ҳақиқатдан ҳам инсоннинг жамики фаолиятида ўз аксини намоён этиб турадиган шахслик даражаси асосий белгиловчи омил ҳисобланади. Демак, номзод (бўлғуси депутат)нинг сайловчи томонидан қанчалик чуқур ўрганилиши шунчалик у ҳақда фикрга эга бўлишга ва охир-оқибатда холис муносабат билдирилишида зарурий шарт ҳисобланади.

Бироз ортга, яъни собиқ шўро бошқарувида бизга нисбатан «Сизлар учун биз фикрлаймиз, назария яратамиз, сизлар эса бажарасизлар» деган ҳукмрон ғоя мавжуд бўлган даврга қайтиб, ўшанда депутатлар қандай «ясалган»лигини бир эслайлик. (Уларнинг тутган тамойили сўзсиз амалда бўлиши учун депутат айнан «ясалиши» керак эди). Шу боис деҳқондан, колхозчидан, чўпондан халқ вакили ясалди. Табиийки, ясалган нарса ҳеч қачон ясовчи измидан нари жилолмаган, чалган куйига ўйнаган. Шахс сифатида шаклланган бўлган тақдирда ҳам ўзини намойиш этиш имкониятига мутлақо эга бўлмаган. Унинг бирдан-бир устун жиҳати шунда бўлганки, оддий фуқаролардан фарқли ўлароқ бир талай имтиёзлардан фойдаланган. Депутатлик мавқеининг шу каби сайловларига кўниккан, ўз «иши» мазмунини шундангина иборат деб ўйлаганларда халқ вакили эканлиги, унинг манфаатлари ҳимоячиси сифатида ўзини намоён этиши лозимлиги ҳақидаги тушунчалар ўз-ўзидан барҳам топиб бораверган. Оқибатда ушбу фаолиятсизлик халқ дардини бир чақага олмайдиган худбин депутатлар тўдасини вужудга келтирган.

Юқоридаги мулоҳазалардан келиб чиқиб шундай хулоса қилиш мумкинки, депутат ясалиши эмас, кашф қилиниши керак. Бу эса бир баҳяда кечадиган жараён эмас. Қолаверса номзоднинг ҳам фақаттина сайловолди даврида юзага келиб қолиши ҳам нотабиий. Негаки, шу даражага уни ўтган иш фаолияти мазмуни, халқ ичидаги обрўси, қолаверса, барчага ибрат бўла оладиган турмуш тарзи кўтарган бўлиши шарт.

Бу жиҳатларни англаш учун сайловчи ўта зийрак, кузатувчан ва ҳар бир воқелик ёки хатти-ҳаракатдан тўғри хулоса чиқара биладиган бўлиши лозим. Халқ қандай бўлса парламент ҳам шундай бўлади, деган ибора ҳам айнан шу томонларни нозик таҳлил қилган кишининг каломи бўлса ажабмас.

Жамиятта нисбатан шахс ҳисобланган инсонгина яратишга қодир бўлади. Сайловчи учун эса айнан шундай яратувчи, яъни ўз манфаатлари, орзу-истаклари рўёбини таъмин этадиган қонунлар ва бошқа давлат ҳужжатлари ижодкори муҳим. Мисол қилиб оладиган бўлсак, бир жамоа хўжалиги раҳбари ёки ишлаб чиқариш корхонаси директори, у ўз ишбилармонлиги, уддабуронлиги ва ташкилотчилиги боис жамоасида барча ишларни дўндириб қўйган бўлиши мумкин. Бироқ депутатдан нафақат ижрочилик, балки яратувчилик, янгиликка интилиш, қонунчилик назариясидан хабардор бўлишлик каби ҳаммада ҳам бўлавермайдиган Шахс хислатлари талаб этилади.

Шу кунларда сайловчилар билан номзодлар учрашувлари оммавий-ахборот воситалари ва матбуот орқали халқимиз партиялар, ҳокимият вакиллик органлари ҳамда мустақил ташаббускор гуруҳлар томонидан кўрсатилган номзодлар, уларнинг дастурлари билан танишишмоқда. Афсуски, ҳали республикамиздаги мавжуд партиялар ҳақида, уларнинг позициялари, дастурлари, истиқбол режалари хусусида кенг омма ўртасида етарли тушунча йўқлигини ҳисобга олсак, айнан ушбу партиялар, вакиллик органлари ёки бўлмаса мустақил ташаббускор гуруҳларнинг номзодларини йирик субъектнинг бир бўлакчаси сифатида чуқур ўрганишга тўғри келади.

Олий Мажлис депутатлигига номзодларнинг сайловолди дастурини кўздан кечирар экансиз, уларнинг кўпчилигида маълум бир партияга мансублигидан келиб чиқадиган бир-бирига ўхшаш, умумийроқ жиҳатлар яққол кўзга ташланади. Юзаки олганда, ўша партиянинг дастурини ўз номзодлари илгари сурадида, деган гап билан буни ёқлаш мумкиндир. Бироқ маълум бир ҳудуд аҳолиси томонидан ишонч билдирилиб, ўша ерликларнинг ўзига хос бўлган муаммоларини, ривожланишига хизмат қиладиган режаларини олий минбарга олиб чиқиш ва уларнинг ечимини давлат қонунчилигида акс эттиришни зиммасига олган айрим номзодлар дастурида бу борадаги аниқ амалий таклифлар, тадбирлар яққол кўзга ташланмайди. Сайловчилар айнан шу жиҳатларга ҳам эътиборли бўлгани маъқул.

Ҳар бир янгиланаётган жамиятда инсонлар ўз тақдирларини ўзлари яратишга энг нозик ва шу билан бирга энг аҳамиятли иш, дея қараб келишган. Афсуски, тарихдан маълумки, бундайин имконият ҳамиша ҳам берилавермаган. Шоядки, республикамиз ҳаётига сингиб бораётган демократик жараёнлар Сизу бизга бу каби танлаш ҳуқуқини, ўз эртамиз учун ўзимиз овоз бериш ҳуқуқини яратиб бераяпти. Улардан қанчалик тўғри фойдалана билсак, қалбимиз амрига қулоқ тутиб ўз хоҳиш-иродамизни холис ифода этсак, келажагимиз фаровонлигини шунчалик кафолатлаган бўламиз.

Абдусамат РАҲИМОВ

Ogohlikka da`vat

ЭНГ БУЮК БОЙЛИК – МАЪРИФАТ, ЭНГ АЧЧИҚ ОҒУ – ЖАҲОЛАТ

Тўртинчи мақола

Уламоларимиз пайғамбаримиз Муҳаммад (С.А.В.)-нинг «Дин насиҳатдур» деган ҳадисларини шарҳлар эканлар, шундай мулоҳаза юритадилар: «Насиҳат бу — Оллоҳга иймон келтириш, муқаддас китобининг мазмунини англаш, буюрганини бажариш, қайтарган нарсалардан узоқлашиш, ноҳақ зулм қилмаслик, гуноҳлардан сақланиш, энг муҳими тушунганларига амал қилишдир».

Агар бугун дунёда 1 миллиард 300 миллион одам ислом динига эътиқод қилаётганини эътиборга олсак, насиҳатлар ва ахлоқий даъватларнинг бутун инсониятта қаратилганлиги маълум бўлади. Тўғри, дин кишиларнинг миллати, ирқи, ижтимоий аҳволидан қатъий назар бирлаштирувчи кучга эгадир, аммо бу бирлашиш моҳиятида сиёсий мақсадлар, қатағонлар эмас, балки ўзаро ҳамкорликда фаолият юритиш, иттифоқликда яшаш, яхши қўшничилик алоқаларини ўрнатиш каби эзгу амаллар ётади.

Бу борада Қуръоннинг «Моида» сурасидаги ушбу оятда шундай дейилади: **«Яхшилик ва тақво йўлида ҳамкорлик қилингиз, гуноҳ ва адоватда ҳамкорлик қилмангиз»**. Кўриниб турибдики, бутун инсоният учун бирдай таъсирга, қимматга эга бўлган динни маълум бир мамлакат, миллат ва ёки айрим шахсларнинг манфаатларини кўзлаб сиёсийлаштириш, таъсир кучидан ғаразли мақсадлар йўлида фойдаланиш уни обрўсизлантиради.

Шу маънода ҳам фозил уламоларимизнинг «Дин насиҳатдир, сиёсат эмас» деган сўзлари замиридаги маъноларни теран англаб етиш барчамиз учун фойдадан холи бўлмас. Сиёсат-чи? Сиёсат — қисқача таърифлашга ҳаракат қиладиган бўлсак, давлатни, жамиятни бошқариш, давлат фаолиятининг шакли, вазифаси ва моҳиятини белгилаш йўллари, усулларидир. Оддий қилиб айтганда, сиёсат - йўлдир. Ҳар қандай сиёсатчи ҳам одамларни ўз ортидан эргаштиришга ҳаракат қилади. Лекин фақатгина адолатни дастуриламал қилган, тинчлик-тотувликни кўзлаган сиёсатгина обрў-эътибор қозонади. Оллоҳ ҳам албатта одамларни эзгулик йўлида бирлаштирувчи йўлбошчиларни қўллайди, дейдилар. Ҳар қандай сиёсат амалиёт билан мустаҳкамланади. Кўриниб турибдики, фақат бир тоифа одамлар манфаатларини кўзлаган сиёсат ҳам, сиёсатчи ҳам узоқ яшолмайди.

Сиёсатчи юргизаётган сиёсат умуминсоний қадриятлар билан уйғун келса, эл-улус бахти, фаровонлиги йўлида одамларни бирлаштирса, эзгу ишларга бошласа, шубҳасиз, обрў-эътибор топади, акс ҳолда бор иззатидан айрилади.

Президентимиз таъкидлаганидек, «... Ислом динидан сиёсий кураш учун, омманинг сиёсий онгига таъсир кўрсатиш воситаларига эга бўлиш учун қурол сифатида фойдаланилади. У бир туғ вазифасини бажаришга қодир. Бу туғ остида аниқ бир дастурий мақсадларни изловчи эмас, балки фақат бир кўрсатма — ҳокимият учун кураш олиб бориш ҳақидаги кўрсатмага амал қилувчи кучлар бирлашади».

Аслан Ислом дини нафақат ахлоқий жиҳатдан, балки давлат ва жамият, давлат ва фуқаро ўртасидаги муносабатлар, мамлакат кишиларининг маънавий қиёфаси, мавжуд муаммоларни тинчлик ва сулҳ орқали ҳал этиш, мамлакат аҳлини дину диёнатли, Ватанга муҳаббатли, ғурурли, пок қилиб тарбиялашда ҳам бениҳоя ҳаётий тажриба ва сабоқлар беради.

Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки йилларидаёқ мамлакатимиз ҳукумати давлат ва диний ташкилотлар ўртасидаги алоқаларни тўғри йўлга қўйилишига катта эътибор берди. Давлатимизда Конституцияга кўра дин давлатдан ажратилган, аммо ҳеч қайси дин жамиятдан ажратилмаган. Мамлакатимизда Ислом дини билан бир қаторда бошқа динларга ҳам тўла эркинлик берилган.

«Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида» янги таҳрирдаги қонунда: «Диндан Давлатга ва Конституцияга қарши тарғибот олиб боришда, душманлик, нафрат, миллатлараро адоват уйғотиш, ахлоқий негизларни ва фуқаровий тотувликни бузишда, бўҳтон, вазиятни беқарорлаштирувчи уйдирмаларни тарқатишда, аҳоли ўртасида ваҳима чиқаришда ҳамда Давлатга ва жамият ва шахсга қарши қаратилган бошқа хатти-ҳаракатларда фойдаланишга йўл қўйилмайди»,- дейилган.

Кўриниб турибдики, қонунларимизда белгиланган эзгу вазифалар Ислом динининг инсоний таълимотига тамомила мувофиқ келади. Аҳолимизнинг асосий қисми ислом динига эътиқод қилади. Улар билан бир қаторда христианликнинг православие мазҳаби, католиклар, протестантлар ва бошқа мазҳаб вакиллари ҳам истиқомат қилиб келмоқдалар. Мавжуд диний ташкилотларнинг асосий фаолиятини — давлатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, сиёсий-ижтимоий барқарорлигини таъмин этишга хизмат қилиш ташкил этади. Бу эзгу ишлар эса юртимиздаги турли динларнинг ҳамкорлиги такомиллашгани боис амалга ошмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистондаги жами диний ташкилотлар сони 1632 тани ташкил қилаётган бўлса, булардан 1550 таси Ислом динидаги масжидлардир. 119 таси эса христиан динига, қолган 10 таси эса бошқа дин ва мазҳабларга мансубдир. Бу борадаги хайрли ишларимиз натижаси Президентимизнинг Тошкентда ўтказилган ЮНЕСКО ижроия кенгаши сессиясининг 155-якунловчи мажлисида сўзлаган нутқида ҳам таъкидлаб ўтилган эди: **«Яқин Шарқда ўн йиллар мобайнида турли миллат ва диний қараш вакиллари ўртасида муросасиз кураш тўхтамаётган, Болқон, Шимолий**

(Давоми 3-бетда)

JUMLADA JAHON

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Корхоналар банкротлиги ва санацияси масалалари бўйича ҳукумат комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди.

• Жиззах вилояти деҳқонлари давлатга 258 минг тоннадан зиёд пахта топшириб, шартнома режасини бажардилар.

• Кеча Тошкентда Ўзбекистон акушер-гинекологларининг V қурултойи иш бошлади.

• Тошкент Ислом университетида «Ал-Мотуридий таълимоти ва унинг Шарқ халқлари маданиятидаги ўрни» мавзуида халқаро илмий анжуман ўтказилди.

• «Нексия», «Дамас», «Тико» автомобиллари учун бутловчи қисмлар ишлаб чиқарадиган қўшма корхоналар сони яна биттага ортди—Хонободда Жанубий Корея билан ҳамкорликда «ЎзКОДЖИ» қўшма корхонаси ташкил этилди.

• Лондондаги Халқаро нефть биржасида бир баррел нефть баҳоси 25 доллардан ошди.

• Япония ҳарбий ҳаво кучларига қарашли «Т—33» русумли жанговар самолётнинг ҳалокатга учраши натижасида Сайтама вилояти ва қисман мамлакат пойтахти электрсиз қолди.

• Тожикистонда уч нафар чеченистонлик ҳибсга олинди, ҳозир уларнинг шахси аниқланмоқда.

• Ливан президенти Эмил Лоҳуд Исроил ҳукуматининг Ливан жанубидан ўз аскарларини олиб чиқиш тўғрисидаги қарорини танқид қилди.

• Айни пайтда Араб давлатларида ишсизлар сони 12 миллиондан ошади, яъни бу рақам минтақадаги жами аҳолининг 14 фоизини ташкил этади.

• Дакарда Ғарбий Африка мамлакатлари иқтисодий ҳамжамиятининг ЭКОВАС гиёҳвандликка қарши кураш бўйича мувофиқлаштирув кенгаши бўлиб ўтди.

ТАРИХШУНОСЛИК: ВАЗИФА ВА МУАММОЛАР

Dolzarb mavzu

Ёшларимизнинг мамлакатимиз тарихига қизиқишлари катта. Буюк аждодларимизга, халқимиз, ўтмишимизга доир янги рисолалар, мақолаларни ёшлар чанқоқлик билан қабул қилишаётгани қувонарли ҳол. Лекин афсуски, биз ёшлардаги ҳаққоний тарихимизга бўлган эҳтиёжни таъминлай олмаяпмиз.

Жамоатчи мухбиримиз бугунги тарихнавислик, унинг янгича вазифалари хусусида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси қошидаги Ўзбекистоннинг янги тарихи маркази илмий котиби, тарих фанлари номзоди Ўктам Мавлонов билан суҳбатлашди.

— Ўктам ака, бугунги ёш авлод собиқ тузум давридаги уйдирма, ёлғонларга тўла тарихни эмас, балки аждодларнинг ҳаққоний, холис талқин этилган ўтмишини ўрганишга эҳтиёж сезади. Шу масалада бугунги тарихнавислик жараёни ҳақида нималар дея оласиз?

— Тарих фани нафақат соф илмий, балки катта сиёсий кучга эга фан ҳисобланади. Чунки тарих ўтмишнинг шунчаки оддий, жўн баёни эмас, аксинча, кишилар онгига, дунёқарашига кучли таъсир кўрсата оладиган ижтимоий ҳодиса. Буни собиқ тузум даврида ҳам жуда яхши тушунишган. Шу сабабли тарих фани ҳукмрон мафкура хизматига йўналтирилган, фақат шу мафкура доирасида ривожланишга йўл қўйилди. Бироқ собиқ совет тузуми даврида ҳам тарихий ҳақиқатни ўрганишга интилган, уни халққа етказишга ҳаракат қилган фидойи тарихчи олимлар бор эди, биз буни бугун тан олишимиз керак. Бу ўринда халқимизнинг қадимги тарихи ва маданияти бўйича улкан илмий ишлар яратган тарихчи-археолог С.П.Толстов, Я.Ғ.Ғуломов, М.Е.Массон, Ўрта Осиё халқлари тарихи, маданияти, санъатини ўрганиш, бутун дунё миқёсида тарғиб қилиш борасида Г.А.Пугаченкова, Б.Аҳмедов, А.С.Сагдуллаев, З.И.Усмонова, С.Б.Лунина сингари кўплаб тарихчи олимлар хизматларини айтиб ўтиш мумкин. Улар собиқ тузум даврида ҳам ҳақиқий тарихни яратишга интилганлар.

Мустақилликдан сўнг тарих фани олдига бутунлай янги вазифалар қўйилди. Бу вазифаларни битта сўз билан ифодалаш мумкин: ҳаққоний тарихни яратиш.

Президентимизнинг бир қатор асарларида тарихга муносабат қандай бўлиши керак, тарихчилар тарихни қайси позицияда туриб ёритиши керак, деган масалалар бўйича аниқ услубий кўрсатмалар берилган. Тарих фани соҳасида ҳам шиддат билан ўзгариб бораётган замонамизга мос илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда. Лекин, менинг назаримда, мана шу замон талабидан тарихчилар бир оз орқада қолишяпти. Бугунги жамиятимиз тараққиёти, минтақадаги ижтимоий-сиёсий вазият, дунёда рўй бераётган суронли воқеалар шундай масалаларни кун тартибига қўймоқдаки, уларни ҳамма вақт ҳам тарихчиларимиз изчиллик билан шарҳлаб беролмаяптилар, чамаси. Чунки диний ақидапарастлик, жаҳолат тараққиётимизни неча юз йиллаб орқага суриб ташлаганига ўтмишда мисоллар анчагина.

(Давоми 3-бетда)

Ўқитувчи ён дафтарига

ХОМ АШЁ НЕГИЗИ

Мамлакатимизнинг геолог олимлари томонидан олиб борилган тадқиқотлар яхши самара берди. Эндиликда юртимизда базальт толаларини саноат асосида ишлаб чиқариш учун мустаҳкам хом ашё негизи яратилди. Ўта пишиқ ва қимматбаҳо бўлган ушбу маҳсулот машинасозлик саноатида, қурилишда жуда қўл келиши билан бирга, экологик софлиги жиҳатидан ҳам аҳамиятлидир.

САЙЁҲЛАРГА МАЪҚУЛ БЎЛДИ

Италиянинг Турин шаҳрига ташриф буюргувчи сайёҳлар учун ажойиб бир қулайлик яратилди. Уларнинг сермазмун ҳордиқ чиқаришларини таъминлаш мақсадида ишга туширилган қирқ кишилик трамвай-ресторанда нафақат маза қилиб овқатланиш, шу билан бирга 4 соат давомида шаҳарни мириқиб томоша қилиб чиқиш ҳам мумкин.

ТАЛАБАЛАР ИХТИРОСИ

Исроилдаги Хайф Техниони университетининг Аэронавтика ва космонавтика факультети талабалари учувчисиз, товушдан тез учадиган самолёт моделини яратишди. «Облиджейт» деб номланган мазкур самолёт ихтирочиларининг қайд этишларича, бу лойиҳа жаҳон бўйича шу турдаги моделларнинг биринчисидир.

МУСИҚАНИНГ ТАЪСИРИ

Мусиқа сигирлар сутининг кўпайишига ижобий таъсир кўрсатади, деган хабарни эшитган олмониялик кўплаб молбоқарлар ўз фермаларида мусиқадан кенг фойдалана бошладилар. Бироқ, сут кўпаймади. Фермерлар талабига кўра мутахассислар бу борада қайта текшириш ишларини олиб боришди ва ижобий фикр билдиришди. Гарчи мусиқа сигирлар сутини кўпайтирмаётган бўлса-да, хизматчилар кайфиятини кўтариб, иш унумининг ошишига сабаб бўлаётган экан.

ТАЪЛИМ МАЗМУНИДА УЗВИЙЛИК

Seminar

«Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»-да кўзда тутилган асосий вазифалардан бири таълим турлариаро узвийликни таъминлаш ҳамда уларни бир мақсадга, яъни баркамол шахслар ва етук мутахассислар тайёрлашга йўналтиришдан иборат. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида бўлиб ўтган «Узлуксиз таълим тизимида таълим мазмунини шакллантириш» деб номланган илмий-услубий семинарда шу масала атрофида маърузалар тингланди ва қизғин муҳокамалар бўлиб ўтди.

Жумладан, Олий ва ўрта махсус таълим вазири Саидаҳрор Ғуломов, Халқ таълими вазири Жўра Йўлдошев ва бошқа маърузачилар таълимнинг учала тури ўртасида мутаносибликни йўлга қўйиш, бунда асосий эътиборни давомийликка қаратиш лозимлиги ҳақида тўхталдилар. Илмий-услубий семинарда бу борада қилинган амалий ишлар санаб ўтилди. Муҳокамалар жараёнида ўзаро ҳамкорликда иш олиб бориш кўзланган мақсадга эришишнинг энг самарали йўли эканлиги таъкидланди. Илмий-услубий семинарда кўрилган масалалар ва муҳокамалар натижасидаги тавсиялар билан газетамизнинг навбатдаги сонида танишишингиз мумкин.

МУХБИРИМИЗ

БОЛА ДУНЁНИ ТЕБРАТАР

Tadbir

Айни пайтда дунё аҳолисининг учдан бири, яъни 2 миллиардини 18 ёшгача бўлганлар ташкил этади. БМТ томонидан улар манфаатини кўзловчи, Болалар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро Конвенция қабул қилинганлигига ўн йил тўлди. БМТнинг ЮНИСЕФ халқаро болалар жамғармасининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси, Халқ таълими вазирлиги ва республика болалар жамғармаси ҳамкорлигида ташкил этилган тадбир ушбу ўзига хос тантанага бағишланди.

— Ёш авлоднинг барча ҳуқуқлари мазкур Конвенцияда белгилаб қўйилган. Ушбу байрамда ҳам мингдан ошиқ болалар иштирок этди. Уларни қутлаш, кўнглига қувонч бағишлаш мақсадида республикамиз, қолаверса, пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган Польша, Болгария, Корея, Қозоғистон каби бир қанча мамлакатлар миллий-маданий марказлари бадиий жамоалари, иштирок этди, — дейди ташкилий қўмита аъзоси, республика ўқувчилар саройи директори Олия Иброҳимова.

Байрамда ёш рассомлар кўргазмаси ҳам ташкил қилинди. Унда республикамиз ёшлари, япониялик, ҳиндистонлик рассом болалар билан бирга ногирон болалар ҳам ўз асарларини намойиш этдилар.

МУХБИРИМИЗ

ҚИССАДАН ҲИССА ЧИҚАРИНГ

Obuna — 2000

Улуғнор — Андижон вилоятининг чўл ҳудудига жойлашган кенжа туманларидан. Эҳтимол, шунинг учундир бу ерда аҳоли сони нисбатан камчиликни ташкил этади. 1 кв. километрга қарийб 1 киши тўғри келади. 23 та мактаб ва 8 та боғча бор. Тумандаги айрим ўқув даргоҳларига кириб муаллимлар билан суҳбатлашганимизда, уларнинг «Маърифат»ни мунтазам мутолаа қилиб бораётганларини илғаб олдик.

— Матбуот нашрларининг нархи ошгани бизни бир оз қийин аҳволга солиб қўяяпти, — деди туман ХТБ мудири Сайдулло Болтабоев. — Шунга қарамасдан, одамларимиз маърифат-маънавиятга интиладилар. Газета эса бу борада биз учун катта мактабдир. Ўқитувчи ва мураббийларимиз гуруҳ-гуруҳ бўлиб, «Маърифат»ни олишади. Газетамизга обуна сони бугунги кунгача 170 тага етди.

Вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Муҳиддин Мирзаевнинг раҳбар сифатида юмушлари мўл. Шунга қарамай, қайси шаҳар ёки туманга борса, обуна ишлари билан алоҳида шуғулланади. Матбуотнинг кенг омма учун нақадар зарур эканлигини жамоаларга тушунтиради.

— Олишимиз лозим бўлган нашрлар

сони кўп, — деди бошлиқ. — Вилоятимизда таълим тизими ходимлари учун «Зиё» газетамизни ҳам чиқарамиз. Аммо бошқа матбуот турларини ҳурмат қилган ҳолда биринчи галда «Маърифат» обунасини кўпроқ ташкил этишимиз керак. Чунки унда тизимимизга оид янги ҳужжатлар, тавсияномалар тезкор равишда бериб борилади.

Андижонликлар газетхон халқ, янгиликларга ўч, қайсики ишга киришса, қойиллатиб бажаради. Улар обуна масаласида ҳам бошқа вилоятларга нисбатан устунликка эришадилар, деб ўйлаймиз.

Аваз ҲАЙДАРОВ,
ўз мухбиримиз

Таҳририятдан: Республика матбуотни тарқатиш марказидан обуна хусусида маълумот олдик. Ушбу маълумотларни таҳлил қилиб, турлича рақамларга дуч келдик: «Маърифат» газетасини Наманган вилоятида ҳар 11 нафар ўқитувчидан бири (бу яхшиси), Навоий вилоятида эса ҳар 57 нафар ўқитувчидан бири (бу ёмони) 2000 йил давомида ўқиб боришни маъқул кўришган. Бундан хулоса чиқариш эса ўзингизга ҳавола.

Танишинг: Олий Мажлис депутатлигига номзодлар

ИНСОННИ МУҚАДДАС ДЕБ БИЛАДИ

Турғун Раҳматович Азларов 1953 йилда Тошкент шаҳрининг Кўкча даҳасида туғилган.

1970 йили А. Навоий номли 40-мактабни тугатган. Маълумоти — олий.

1975 йили Тошкент Давлат Университетининг механика ва математика факультетини туґаллаган, педагогик фаолиятни илмий-методик изланишлар билан бирга олиб бориб, йигирмага яқин ишлари нашрдан чиққан. Олий мактаб ўқитувчиси сифатида Киев Давлат Университети (1979 й), Санкт – Петербург Давлат Университети (1984, 1986 й), «Ўқитиш мазмуни ва методлари» илмий текшириш институтларида (Москва, 1987 й.) малака ошириб қайтган.

1993 йили ўрта мактабларда информатика ва ҳисоблаш техникаси фанини ўқитиш методикаси ихтисослиги бўйича республикамизда биринчи бўлиб номзодлик диссертациясини ҳимоя қилди.

1994-1997 йилларда докторлик диссертациясини якунлаб, ҳимоя қилган.

1999 йилдан эса, Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Тошкент Ислом Университетининг «Информатика ва табиий фанлар» кафедрасининг мудири вазифасини бажарувчиси лавозимида ишламоқда.

Ҳозиргача Турғун Азларовнинг 64 та илмий-методик ишлари нашр этилган бўлиб, шулардан иккитаси чет элда босилган. Ўрта мактаблар учун яратган дарсликлари ҳам таржима қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига номзод Турғун Раҳматович Азларовнинг сайловолди дастури билан танишиб, ундаги интилишлар, мақсад ва ғоялар сизу бизнинг қалбимиздаги орзу истаклар билан муштараклигига амин бўламиз.

Унинг ҳаракат дастурида марказий ўринни қонунчилик, хусусий мулк ва шахс эркинлигининг дахлсизлиги ғояси эгаллайди. Демак у инсонни, унинг манфаатлари ва орзу-интилишларини жамиятнинг асосий бойлиги деб ҳисоблайди.

Номзод ёш авлодни буюк аждодларимизнинг бой илмий-ижодий меросларини чуқур ўрганиш, уларнинг илғор қарашларидан жамият маънавиятини юксалтиришда фойдаланиш, тарбиялаш ишини устувор вазифалардан деб билади.

Таълим, маданият ҳамда соғлиқни сақлаш соҳаларини ривожлантириш фаолиятининг устувор йўналишларидан бири.

Жамиятда аёлларнинг ижтимой-сиёсий фаоллигини оширишдан манфаатдор. Шу мақсадда уларнинг жамият ва давлат бошқарувининг барча даражадаги бўғинларида иштирок этишини қўллаб-қувватлайди:

— аёлларнинг тадбиркорлик, хусусан, хизмат кўрсатиш ва ишлаб чиқаришга асосланган кичик бизнес турлари билан шуғулланишлари учун зарур имконият ва шарт-шароитларни юзага келтириш тарафдори.

У халқ, жамият ва давлат ўртасида ўзаро муносабатларда инсон, унинг ҳақ-ҳуқуқлари ва эркинликларини муқаддас деб билади.

Экстремизм ва терроризмни кескин рад этади, уларга қарши аёвсиз кураш олиб боради:

— шу ўринда зиёлиларнинг иқтисодий таъминотини ошириш, айниқса ўқитувчи ва мураббийларнинг жамиятимиздаги тутган ўрни ва обрўсини янада кўтариш бўйича махсус дастур ва қонунлар тизимини ишлаб чиқиш;

— ҳар бир фуқаро тафаккурида, миллатидан, эътиқодидан қатъий назар «Ўзбекистон — ягона Ватан, бу туйғу мен учун муқаддасдир», деган тушунчанинг қарор топишини таъминлаш; миллатлараро тотувлик, бирдамлик ғояларига таяниш;

— жамиятимизни ахборотлаштириш, ахборотдан қимматбаҳо товар сифатида фойдаланишни йўлга қўйиш, оммада ахборот технологиялари, жаҳон ахборот тизимидан оқилона фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш;

— ҳокимият халқ иродасини ифода қилиши зарур ва унинг олдида жавобгар бўлиши учун барча даражадаги ижроия ҳокимияти устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш;

— тадбиркорларнинг ўз маблағларини яширмасдан хўжалик юритиши, умуман яширин иқтисодий фаолиятнинг юзага келмаслиги учун соддалаштирилган солиқ сиёсатини олиб бориш;

— пул, валюта муомаласига ва хўжалик субъектлари молиявий фаолиятига доир қонунларни такомиллаштириш учун курашади.

Халқимиз, миллатимиз дардига дармон ва орзуларига қанот бўлайлик!

МИЛЛАТПАРВАРЛИК МАСЪУЛИЯТИ

Гуландом Боқиева 1949 йилда Жиззах шаҳрида хизматчи оиласида туғилган.

1971 йили Тошкент давлат чет тиллар педагогика институтининг инглиз тили факультетини имтиёзли диплом билан тамомлади. 1987 йили номзодлик, 1993 йили эса докторлик диссертацияларини ёқлади. 1998 йили профессор унвонини олди.

1992-1994 йиллари II Тошкент Давлат тиббиёт институтида рус тили кафедраси мудири, 1994 йилдан ҳозиргача Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университетида чет эллар билан алоқалар бўйича проректор ҳамда янги очилган Халқаро журналистика факультетининг декани лавозимларида ишламоқда.

1996 йилдан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги Олий Аттестация Комиссиясида эксперт кенгаши раиси.

Миллий тикланиш партияси томонидан Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб кўрсатилган.

"Миллий тикланиш" демократик партиясининг аъзоси сифатида сайловолди ҳаракат дастурининг асосий йўналишлари:

1. Ёшларга доир муаммолар:

— иш билан таъминлаш учун корхоналарни кўпайтиришга қаратилган қонунларни ишлаб чиқиш;

— чет давлатлар билан алоқаларни янада ривожлантириш ва янги корхоналарни ташкил қилиш мақсадида замонавий техника ҳамда технологиялар тўғрисида махсус қонун лойиҳасини киритиш;

— ёшларнинг ижтимоий-сиёсий ҳуқуқларини ҳимоялашга асосланган қонунларни қабул қилишда фаоллик кўрсатиш;

— ёшларни ҳар қандай экстремистик ҳаракатлардан ҳимоя қила оладиган миллий мафкурани шакллантириш механизмини яратиш тўғрисида қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш таклифини киритиш.

2. Қарияларни ижтимоий ҳимоя қилиш муаммолари:

— пенсионерларни етарли даражада иқтисодий таъминлаш учун нафақалар тўғрисидаги қонунларни такомиллаштириш;

— қариялар учун махсус дам олиш ва соғломлаштириш масканларини кўпайтириш, уларга дори-дармонлар ва коммунал-уй тўловларидан имтиёзли фойдаланиш ҳуқуқини берувчи қонунлар ҳақида таклифлар киритиш;

— ишлаётган қарияларга имтиёзли даромад солиғини белгилаш.

3. Кам таъминланган оилалар муаммоси:

— ҳар бир кам таъминланган оилани иқтисодий ҳимоя қилиш;

— тизимли ёрдам беришга асосланган қонунларни қабул қилиш таклифини киритиш.

4. Ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, тадбиркорлар, ишчи ва хизматчиларнинг ижтимоий муаммолари:

— ўқитувчилар ва тиббиёт ходимларини ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилишга асосланган қонунлар тизимини ишлаб чиқиш таклифини киритиш;

— давлат муассасалари хизматчилари меҳнатига яраша ҳақ олишлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган қонунлар системасини ишлаб чиқиш таклифини киритиш;

— Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонуни ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида олиб бориладиган фаолият жараёнларини такомиллаштириш мақсадида янги таклифлар киритиш.

5. Солиқлар ва коммунал хизмат муаммолари:

— аҳолидан олинадиган солиқларни фуқароларнинг ижтимоий аҳволи, бажараётган хизмат вазифаси, малакавий даражаси, соғлиғи каби омиллар асосида системалаш таклифини киритиш;

— коммунал хизмат ҳақини белгилашда маош, пенсия миқдорини ҳисобга олиб, махсус қонун ишлаб чиқиш таклифини киритиш.

Г.Боқиева анжуманлар ташкил қилишда ташаббус кўрсатиб, уларни намунали тарзда ўтказади. Хорижий мамлакатлар(АҚШ, Бельгия, Испания, Финляндия, Греция, Малайзия, Хитой, Ироқ)да бўлиб, республикамиз олий таълим тизимини такомиллаштиришга ўз ҳиссасини қўшмоқда.

Гуландом Боқиева — тажрибали мутахассис, меҳнатсевар, фидоий инсон, масъулиятли ва талабчан раҳбар. Шу сабабли халқ орасида ҳурмат ва эътибор қозонган.

ҚОБИЛИЯТ ВА МУВАФФАҚИЯТ ЭЪТИРОФИ

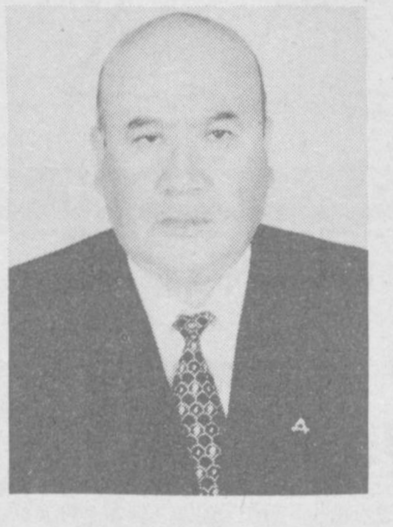

Сайфулла Хайруллаев 1946 йилда туғилган. Миллати — ўзбек, маълумоти — олий. 1970 йил Тошкент политехника институтини тугатган. «Пахтачиликни механизациялаш» ва бошқа журналларда ўнлаб мақолалари эълон қилинган.

1998 йилдан Қарши тумани ҳокими. Халқ депутатлари Қашқадарё вилоят кенгаши томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб кўрсатилган. Марказий сайлов комиссиясида 223-Бешкент сайлов округидан рўйхатга олинган.

Туманда 1998-1999 йилларда ижтимоий соҳада амалга оширилган ва режалаштирилган ишлар қуйидагича:

Таълим тизимини ислоҳ қилиш борасида вилоят ҳокимининг қарорига асосан таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш чора-тадбирлар ишлаб чиқилди.

1998-1999 ўқув йилида ушбу тадбирлар асосида кам таъминланган оилалар болаларига ҳомий ташкилотлар ва оталиқ ташкилотлари, хўжаликлар томонидан 850000 сўмлик ўқув адабиётлари бепул тарқатилди.

1999-2000 ўқув йилида бу борадаги ишлар учун 1 млн.200 минг сўм режалаштирилган бўлиб, шу кунгача ўтказилган пул 748000 сўмни ташкил этмоқда.

1997 йилда туман халқ таълими бўлими рейтинг натижасига кўра 12-ўринда эди, 1998 йилда 9-ўринга, 1999 йилда эса 5-ўринга кўтарилди.

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонунининг 2-моддаси ҳамда миллий дастур талаблари ассосида тумандаги мактабгача тарбия муассасалари болалар сони билан тўлиқ таъминланган 7 та боғчани «Болаларни мактабгача тайёрлаш ва бошланғич таълим марказ»ларига айлантирилди.

Миллий дастур асосида 1999-2005 йилларда туманда ташкил этиладиган касб-ҳунар коллежлари:

—2000 йилда Ковчин қишлоғида 25-сонли коллеж янгидан қуриб ишга туширилади

—2001 йилда Тахтапул қишлоғида 43-сонли коллеж

—2002 йилда «Наврўз» қўрғонида 74-сонли коллеж

—2003 йилда Бодомзор маҳалласида 89-сонли коллеж

—касб-ҳунар лицейи биносида 82-сонли коллеж

—2004 йилда Сарой қишлоғида 118-сонли коллеж

—2005 йилда Поштон қишлоғида 124-сонли коллеж.

Жами 7 та касб-ҳунар коллежи қуриб ишга туширилади.

Соғлиқни сақлаш бўйича: туман аҳолисига 280 ўринли марказий шифохона, 20 ўринли қишлоқ участка шифохонаси, 204 ўринли кундузги шифохоналар, катталар ва болалар шифохонаси, 12 та қишлоқ врачлик амбулаториялари, 2 та қишлоқ врачлик пунктлари, 54 та фелдшер-акушерлик пунктлари, стоматология поликлиникаси, сил касалликлари диспансери тиббий ёрдам кўрсатмоқда. Туманда ишлаётган медицина ходимларидан 243 таси олий маълумотли шифокор, 1279 таси ўрта тиббий ходимлари. Жами медицина соҳасида ишлайдиганларнинг 1878 нафари хотин-қизлардир.

Туманда ғалла етиштиришда ҳам иқтисодий ўсишга эришилди. 1997 йилда 76 млн. бўлган бўлса, 1998 йилда 130,847 минг сўмни ташкил қилди. Сабзавот етиштиришдан 1997 йилда 800 минг сўмга яқин фойда олинган бўлса, 1999 йилда даромад ўсиб 8 млн.дан ортиқ фойда олинди.

Бозор ислоҳотларини чуқурлаштиришда деҳқон хўжаликларини ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Мавжуд боғ ва токзорлар хусусийлаштириб берилган. Мавжуд 39206 гектар қишлоқ хўжалиги учун фойдаланиладиган экин майдонларининг 97 фоизи ички шартнома асосида 2412 та оилага берилган, 15720 гектар пахта майдонининг 93 фоизи, бошқа экинларнинг 100 фоизи оила пудрати асосида пудратчиларга берилган.

Туманда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш борасида олиб борилган ишлар ўз самарасини бермоқда. 1997 йилда туманда қишлоқ хўжалигида 60 млн.га яқин фойда олинган бўлса бу кўрсаткич 1998 йилда 267 млн., 1999 йилда 335 млн. сўмни ташкил этмоқда.

Қарши туманида амалга оширилаётган ишлар негизида шубҳасиз, туман ҳокими Сайфулла Хайруллаевнинг бошқарувчилик маҳорати, янгиликка ташналиги ва талабчанлиги ўз ифодасини топган.

ЮРАККА ЯҚИН ОДАМ

Ишга етиб келиши билан котиба қиз хат-хабарларни кўтариб кирди. Одатдаги почта: «юқори»дан туширилган кўрсатмалар, алоқа хатлари, беморлардан келган хатлар, илтимосномалар, таклифлар... Охиргиси эса чиройли конвертга ўралган, ёзувларига зарҳал берилган хат. Халқаро почтадан. Хат Туркиядан бўлиб, келгуси 2000 йилнинг октябрь ойида Анталия шаҳрида туркийзабон давлатлар кардиологларининг халқаро анжумани ўтказилажаги айтилган ва профессор Равшан Қурбонов унга Марказий Осиё давлатлари кардиологларининг раиси, сардори сифатида лутфан таклиф этилган эди.

... Биз очеркимизни «Юракка яқин одам» деб атадик. Гап республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги Кардиология илмий-текшириш институтининг директори, профессор Равшан Давлатович Қурбонов ҳақида бормоқда. У чин маънода сизу бизнинг юрагимизга яқин одам.

Ногоҳ у билан бўлиб ўтган суҳбатимизнинг айрим лавҳалари ёдга тушади.

—Профессор! Ҳар бир инсонга қувониш билан бирга ачиниш, афсусланиш ҳисси ҳам ато этилган. Сиз, масалан, инсон сифатида нимага ачинасиз?

—Баъзи кишилар ўз жонларига ачинмаганликларидан афсусланаман. Ахир дунёда йилига юз миллионлаб одамлар юрак-қон томирлари касалликларидан азият чекади. Бу вақтда эса жаҳондаги юзлаб заводлар туну кун тинмай заҳри қотилни ишлаб чиқараётирлар: «Пал Малл», «Президент», «Марлборо», яна бир бало... Бундай номлар билан тўлган плакатлар шаҳарларимиз кўчаларини босиб, ҳатто метро вагонларини забт этиб олди. Кечалари телевизорларимиз уларнинг «қули» бўлиб хизмат қиляпти. Ҳамма муқаддас, эзгу нарсалар ўша тамаки тутуни остида қолиб кетяпти.

Ёки ичкиликбозлик. Эшикларни унга ҳам ланг очиб қўйдик:

Лекин юртимиз бош кардиологини хушнуд қилган бир нарса бор. У ҳам бўлса истиқлолимизга эришгач, тиббиётни ислоҳ қилиш давлат дастури ишлаб чиқилганлиги ва изчиллик билан амалга оширилаётганлигидир.

Республикамиз кардиологлари бу борада бир неча йўналишда иш олиб боряптилар. Булар илмий изланишларни кучайтирган ҳолда юрак-қон томирлари касалликлари қонуниятларини ўрганиш, даволашда дори-дармонлардан фойдаланиш технологиясини кенг йўлга қўйиш, амалий-услубий ишларни такомиллаштириш, тажриба ишларини кенг миқёсда олиб бориш ва бошқалардан иборат.

Равшан Давлатович Қурбонов бошқарган тиббий муассаса эса ўзининг юрак-қон томирлари касалликларига қалқон бўлишдек табаррук вазифасини шараф билан оқлаб келаётир. Муассаса раҳбари эндигина эллик ёшдан ошган, айни куч-қувватга тўлган, ижодий изланишларга чанқоқ ёшда...

...Хоразмнинг, қадимий Хиванинг фарзанди ўрта мактабни олтин медаль билан тамомлагач, Самарқанд Давлат тиббиёт институтига йўл олди. Бундан деярли ўттиз йиллар муқаддам бу олий даргоҳни муваффақиятли равишда тамомлади. Илм йўли, изланиш йўллари уни республикамиз пойтахтига олиб келди. Сўнгра бир неча йиллар давомида билимга ташна йигит жаҳонга машҳур шифокор академик Е.Чазов қўл остида тиббиёт сирларини ўрганди. Тошкентга қайтиб келгач, қайноқ меҳнат қучоғига шўнғиди, олимлик даражасини ёқлади. Кейинроқ уни ўз туғилган диёри — Хоразмда тиббиёт институти филиалини ташкил этиш учун юбордилар. Бу вазифани муваффақиятли якунлагач, унга ҳозирги юксак, бироқ масъулиятли лавозимни лозим кўрдилар.

... Халқимиз ўзига холис хизмат қилаётган кишиларнинг қадрига етади, Шу боис ҳам 169-Қуйичирчиқ сайлов округининг сайловчилари профессор Равшан Давлатович Қурбоновнинг номзодини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига кўрсатдилар.

—Мабодо халқ ишонч билдириб, сизни Олий Мажлисга сайлашса, ишни нимадан бошлайсиз? — савол берамиз унга.

—Шифокор қалбида ҳамиша бир ўй билан юради,— жавоб қилади ҳамсуҳбатимиз.- у ҳам бўлса, бошқаларнинг дардини енгиллатиш, унга малҳам бўлишдир. Кўп ваъдалар беришни, олдиндан бирон нарса айтишни ёқтирмайман. Лекин мабодо менга ишонсалар, бу ишончни бутун илму-тажрибам даражаси, касбим нуқтаи назаридан оқласам керак, деган фикрдаман.

Қодиржон СОБИРОВ,
Нортўхта ҚИЛИЧ

ОЛИЙ САОДАТГА ЧОҒЛАНГАН ИНСОН

Миршоҳид Мирҳамидов — 1944 йилда туғилган.1962-64 йиллар Сирдарё вилоятидаги Фарҳод давлат хўжалигида оддий ишчи, бригадир сифатида меҳнат қилган. 1973 йили Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетини тугатгач, университет касаба уюшмаси қўмитаси раиси, маъмурий ва молия ҳуқуқи кафедрасида ўқитувчи, катта ўқитувчи, доцент, кафедра мудири вазифаларида фаолият кўрсатган. 1982-1991 йилларда ТошДУ ҳуқуқшунослик факультети декани муовини ҳамда университет қошидаги юридик институтига, 1992-1993 йилларда эса Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси қонунчилик муаммолари ва прокурор ходимлари малакасини ошириш ўқув марказига директорлик қилган. 1990-1995 йиллар давомида республика конституциявий судининг аъзоси бўлган.

1993 йилдан бошлаб Тошкент Давлат юридик институтида ўқув ишлари бўйича проректор вазифасини бажарган. 1995 йилдан эътиборан Тошкент юридик коллежи директори сифатида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Маълумки, дунёдаги ҳар қандай ривожланган демократик давлатларда парламентнинг асосий вазифаси жамият тараққиётига хизмат қилувчи янги-янги қонун ҳужжатлари ишлаб чиқиб, уларни қабул қилишдан иборат. Бу эса депутатлардан энг аввало, чуқур ҳуқуқий билим ва малакага эга бўлишни талаб этади. Шу боис ҳам хорижий мамлакатлар олий қонун чиқарувчи органлари таркибида ҳуқуқшунослар кўпчиликни ташкил этади. Эътиборли жиҳати, ушбу тамойилни республикамиз Олий Мажлиси фаолиятида ҳам кузатиш мумкин. Миршоҳид Мирҳамидовнинг номзоди ҳам халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши томонидан 2-Оқтепа сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига кўрсатилган.

— Сизнингча, янги сайланажак депутатнинг асосий вазифаси нималардан иборат бўлиши керак?

— Назаримда бўлажак парламентарийларимиз Ватанимиз равнақи, халқимиз бахт-саодати йўлида хизмат қилишни ўз олдиларига асосий мақсад қилиб қўйишлари зарур. Бунинг учун уларнинг ҳар бири етарлича ҳаётий тажриба, билим, ғайрат-шижоат, одамлар оғирини енгил қилишга интилиш ҳиссига эга бўлишлари лозим.

Маълумки, республикамизда туб ислоҳотларнинг чуқурлашиши натижасида макроиқтисодий барқарорлик ва ялпи ички маҳсулотнинг муттасил ўсишига эришилди. Давлат инвестициялари ва хорижий сармояларнинг тўғри йўналтирилиши туфайли юртимизни саноатлаштиришнинг янги босқичи бошланди. Аммо мамлакатимизда ўтиш даври ҳеч бир қийинчиликсиз, беnуқсон ва силлиқ кечаяпти, деб бўлмайди. Жойларда иқтисодий ислоҳотларнинг суст бораётганлиги, айрим корхона ва хўжаликларнинг бозор муносабатлари талабларига тўла мослаша олмаётганлиги, кичик ва ўрта корхоналар, фермер хўжаликлари фаолиятининг тўхтаб қолаётганлиги иқтисодий тараққиётнинг илдам кечишига халақит бермоқда. Фикримча, бундай ҳолатларга барҳам бериш учун саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш билан боғлиқ инвестиция, солиқ, хусусийлаштириш ҳақидаги қонун ҳужжатларини янада такомиллаштириш, бу соҳаларни бошқарадиган органлар тизимини ислоҳ қилиш талаб этилади.

Республикамизда мустақилликнинг илк йилларироноқ аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишга алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Эндиликда бундай кўмакни биринчи навбатда аниқ мақсадли тарзда ташкил этиш, аҳолининг ночор ва ёрдамга муҳтож қатламига қаратиш масаласи кўндаланг турибди.

Шу маънода бўлажак депутатларнинг зиммасида жамиятни демократлаштириш, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, суд ҳокимиятини ислоҳ қилиш, ҳуқуқни муҳофаза этувчи турли институтлар фаолиятини яхшилаш, маънавият, маърифат, таълим-тарбия, экология, аҳолини иш билан таъминлаш, ёшларни миллий истиқлол ғоялари руҳида тарбиялаш ва бошқа кўплаб масалаларда фаол меҳнат қилиш вазифаси турибди. Шахсан мен бу нарсани чуқур ҳис этаман ва сайловчиларим ишонч билдиришса, Ватанимиз равнақи, халқимиз бахт-саодати йўлида бутун куч ва имкониятимни аямайман.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД
суҳбатлашди.

ФАРОВОН ҲАЁТНИ ТАН ОЛАМАН

Ҳайтбоева Халима Мажидовна 64-мактабда 1981 йилдан бери ишлаб келмоқда. Меҳрибон ва талабчан ўқитувчи сифатида ўқувчиларнинг меҳрига сазовор бўлган. 1989 йилда шу мактабнинг илмий бўлим мудири лавозимига тасдиқланган. ТошМИ қошида лицей синфлари очган. Туман олимпиадаларида ўқувчилари химия, биология, она тили, тарих фанларидан I, II, III ўрин совриндорлари бўлганлар. Шаҳар ва туман миқёсида семинарлар ўтказган.Х. Ҳайтбоева мактаб директори лавозимида 1994 йилдан буён фаолият кўрсатмоқда. 5-Дархон сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб кўрсатилган.

Унинг раҳбарлигида таълим-тарбия ишлари юқори савияга кўтарилди. Айниқса, юқори синфларда иқтисодий фанларни чуқурроқ ўқитилишига алоҳида аҳамият берилди. Барча фанлардан педагог кадрлар билан тўлиқ таъминлашга эътибор кучайтирилди. Унинг ташаббуси билан 1993 йилда мактаб қошида банк лицей синфи ташкил қилинди. Кейинчалик, 1995 йилдан банк синфи Ўзбекистон Республикаси миқёсида оммалаштирилди.

1995 йилдан Миллий банк, Ўзбекистон Банк Молия Академияси иқтисодий билим асослари, менежмент, психология, банк бизнеси, маркетинг, инглиз тили, ҳуқуқшунослик фанларидан дарсларни савияли ўтишда салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Мактаб ўқувчиларининг ҳар томонлама камол топиб, етук инсон бўлиб вояга етишларига интилган устоз шифокорларни, ДАН ходимларини, маҳалла фаолларини, меҳнат ветеранлари ҳамда шоир ва ёзувчиларни тез-тез мактабга таклиф қилиб, ўқувчилар билан учрашувлар, давра суҳбатлари ҳамда мунозаралар ўтказилишини таъминлайди.

Ҳалима Мажидовна жонкуяр раҳбар ва меҳрибон мураббий, ҳар бир ўқитувчи ва ўқувчининг қалбига йўл топа оладиган меҳридарё инсон. У Фирдавсий номли маҳалласида ҳам фаол аёллардан бўлиб, Аёллар қўмитасининг аъзоси вазифасини мактаб ишларининг жонланиши билан унумли қўшиб олиб бормоқда.

Қуйида номзоднинг сайловолди дастуридан олинган асосий йўналишлар билан танишинг.

Республика Парламентининг янги таркиби XXI асрда фаолият кўрсатади: бу ёркин келажакка интилган мустақил давлатнинг инсонпарвар, адолатли, ҳалол ва тинчликпарвар парламент бўлишига ишончи комил.

Ўзбекистон Республикаси биринчи чақириқ Олий мажлиси мамлакатимиз тарихида ўчмас из қолдиради: у Ватанимизнинг мустақиллигини ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлашда, халқимиз осойишта ҳаётини таъминлашга, иқтисодиётимиз ва халқаро алоқаларни ривожлантиришга қаратилган Қонунлар ишлаб чиқиш ва қабул қилишда бекиёс аҳамият касб этди. Ўзбекистон Республикаси «Таълим тўғрисида»ги Қонун ҳам шулар жумласидандир.

Мен, меҳнат фаолиятимда бевосита Республика Конституцияси, мавжуд қонунчилик ва «Таълим тўғрисида»ги Қонунга тўлиқ бўйсунган ҳолда иш олиб бораман. Педагогик жамоа билан ҳамкорликда XXI асрда яшаб, меҳнат ва ижод этадиган эркин шахсни тарбиялашга бор кучимни сарфлаётган бўлсам, Олий Мажлис депутати сифатида мен бу шахснинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларини, унинг ижтимоий ҳимоясини таъминловчи Қонунлар устида ишлашда ўз билимимни, тажрибамни, оналик меҳр шижоатимни аямасдан сарфлайман.

«Ватан-остонадан бошланади!» - дейди доно халқим, ўзим яшаб турган маҳаллам, Тошкентим ривожланишига қанча хизмат қилсам, Қорақалпоғистон муаммолари, Қашқадарё ютуқлари, Фарғона воҳаси қурилишлари мени бефарқ қолдирмайди, чунки булар бари — Менинг Ватаним, у ерда ўсиб улғаяётган, таълим олаётган ўқувчилар - менинг фарзандларим, менга ишонч билдириб, қўллаб турган — менинг халқим!

Юртимнинг фаровонлиги, истиқлол келажаги, баркамол авлод учун вақтимни, кучимни, жонимни ҳам аямайман!

Ўз фаолиятимда:

- қонун устиворлигини;
- шахс эркинлигини, унинг маънавий жиҳатдан баркамол бўлишини;
- ҳуқуқий маданиятнинг юксалишини;
- зиё ва илм-фан кучини;
- адолат ва тенгликни;
- иймон ва эътиқодни;
- тинчлик ва фаровон ҳаётни тан оламан!

Шулар асосида иш кўраман!

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

Нурмуҳаммад Ёдгоров Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига 230-Чироқчи сайлов округидан номзод этиб рўйхатга олинган. Юртдош, маҳалладошлари Нурмуҳаммадга катта ишонч билдириб, ташаббускор гуруҳдан Олий Мажлисга номзод қилиб кўрсатишганда унинг билими, юксак салоҳияти, ишчанлигига умид қилишган.

Нурмуҳаммад — оддий деҳқон фарзанди. Чироқчида серфарзанд, баракали, ўқимишли бўлган Ёдгоровлар оиласини кўпчилик яхши билади ва ҳурмат қилади.

Нурмуҳаммад 1959 йилда туғилган. Чироқчи тумани марказидаги 2-мактабни аъло баҳоларда битирди.

Оғир очарчилик йилларини кўрган, беш йиллик уруш даҳшатларини бошидан кечирган, шароит етишмаслигидан тузук-қуруқ ўқий олмаган Жўра ака ўғлининг ўқиб, яхшироқ мутахассис бўлишини жуда-жуда истар эди. Ахир кейинги фарзандларининг ҳаётга қандай назар билан қараши, оёқ босиши кўпинча биринчи фарзандга боғлиқда.

Н.Ёдгоров 1977 йил Қамашидаги 36-сонли ҳунар-техника билим юртини битирди. Шу вақтлар давомида олий ўқув юртига кириш учун мустақил равишда пухта тайёргарлик кўрди.

1977 йилнинг ёзида ўз орзусига етди. У Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг математика факультетига ўқишга кирди.

Талабаликнинг қийин, масъулиятли, аммо серзавқ йиллари бошланди. Нурмуҳаммад кўп ўқиди. Ўзи севган фанларни чуқур эгаллаб олиш учун кечаю-кундуз мутолаа қилди.

1980-1982 йиллар давомида ҳарбийда йигитлик бурчини ўтади. 1984 йил институтни имтиёзли диплом билан тугатди.

Н.Ёдгоров 1984-1986 йилларда институтнинг математик анализ кафедрасида илмий тадқиқотчи бўлиб ишлади. 1986-1989 йилларда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Математика институтининг кундузги аспирантурасида ўқиб, номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Илмий ишларини давом эттириб, докторлик диссертацияси устида ишлай бошлади. Қатор илмий мақолалари АҚШ, Франция, Россия, Литва каби давлатларнинг нуфузли журнал ва илмий тўпламларида босилиб чиқди.

Н.Ёдгоров илмга интилувчанлиги, ташкилотчилиги, ҳар бир ишга масъулият билан ёндашиши туфайли республика Вазирлар Маҳкамасига ишга таклиф қилинди. У нуфузли даргоҳда катта эксперт лавозимида қарийб 3 йил хизмат қилди. Энг масъулиятли бўлимлардан бири - «Ижтимоий масалалар» бўлими Нурмуҳаммадни ҳаётга янада теранроқ назар ташлашга, ҳар бир масалага ўта масъулият билан ёндашишга, вазиятта аниқ баҳо беришга ўргатди.

Мана икки йилдирки, Н.Ёдгоров Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий Аттестация комиссиясининг «Табиий фанлар» бўлимига бошчилик қилиб, бир вақтнинг ўзида касаба уюшмасига раислик қилмоқда. Ўз вазифасига ўта масъулият билан ёндашади. Чунки ҳар бир илмий иш ортида - инсон тақдири ётади.

— Юртдош, маҳалладошларим мени 230-Чироқчи округидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига номзод этиб кўрсатишди, — дейди Нурмуҳаммад. — Мен бу ишончдан ғоят хурсандман ва уни оқлашга ҳаракат қиламан. Илгари биз каби оддий оиладан чиққан одамларнинг номзод бўлишига йўл бўлсин эди. Мустақиллигимиз бераётган имкониятларга шукроналар айтиш керак, халқимизнинг барча эзгу ниятлари юртбошимиз бошчилигида рўёбга чиқаяпти.

— Депутат ким ва у қандай киши бўлиши керак? — сўраймиз Н.Ёдгоровдан.

— Депутат ҳукумат миқёсида, умумдавлат кўламида фикрлайдиган, мамлакатнинг эртанги кунини кўра оладиган инсон бўлиши керак. Республикамиз аҳолиси манфаатини ўйлаб қабул қилинадиган қонунларнинг ҳар бир моддасига ўзининг билими, тажрибасига суяниб, салоҳиятидан келиб чиқиб баҳо бериши, сайловчиларнинг хоҳиш-иродасини ҳисобга олиши лозим. Энг муҳими, депутат миллат ва Ватан тақдири учун фидойи бўлиши керак.

— Депутат бўлиб қолсангиз, Олий Мажлис муҳокамасига қандай муаммоларни олиб чиққан бўлардингиз?

— Менинг асосий мақсадим, Ватанимиз равнақи учун хизмат қилишдир.

Сайловчилар билан учрашганимда уларни сайловолди дастурим билан таништириб бораяпман. Унинг қисқача мазмунини қуйидагича баён этиш мумкин:

— илм-фан соҳасига яқин бўлганим учун ёш авлоднинг онгу-шуурига юртимизнинг бебаҳо маданиятини сингдиришга хизмат қиламан. Ёш авлоднинг келажаги порлоқ, юртига содиқ, меҳр-мурувватли, иймон-оқибатли, чуқур билимли бўлиши, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»ни тўла амалга ошириш, ёшларимизнинг дунёни кўриши, ривожланган мамлакатларда билим олишлари, уларнинг жонажон юртимиз обрў-эътибори, фидойи ва бақувват илдизлари бўлишлари йўлида бор куч-қувватимни аямайман.

Юсуф ҲАМДАМОВ

ЭНГ БУЮК БОЙЛИК — МАЪРИФАТ, ЭНГ АЧЧИҚ ОҒУ — ЖАҲОЛАТ

(Боши 1-бетда)

Ирландия, Шимолий Кавказ ва бошқа ҳудудларда этник ва диний қарама-қаршилик минтақавий можароларнинг авж олишига манба бўлиб хизмат қилаётган ҳозирги замонда... турли диний эътиқод, конфессияларга мансуб кишиларнинг тинч-тотув яшашидан иборат бўлган бизнинг тажрибамизни миллатлараро, диний ва этник асосдаги турли-туман ички ва минтақавий можароларни бартараф этишда муваффақият билан қўллаш мумкин».

Шу маънода «исломда зўрлик йўқдир, у одамлар онгига зўрлаб сингдирилмайди», деган уламолар фикри билан бирга айрим олимларнинг «Ўрта Осиё халқларига ислом дини зўрлаб қабул қилдирилган» деган фикрлари орасида ҳам катта тафовут бордек туюлади. Ғарб олими Густав ле Боннинг қуйидаги мулоҳазалари бу борадаги қарашларимизга ойдинлик киритаётгандек: «Қуръон зўрлаб эмас, эътиқод йўли билан, ишонтириш йўли билан ақл ва қалбларни фатҳ этиш орқали ёйилгандир. Агар ишонтириш бўлмаса эди, кейинчалик арабларни енгиб чиққан мўғуллар ҳам, турклар ҳам мусулмонликни қабул қилмасликлари лозим эди. Араблар Туркистонга бир мартагина келдилар, аммо бугун Туркистонда юз миллиондан ортиқ мусулмон бор ва буларнинг миқдори кун сайин ортиб бормоқда».

Бу фикрдан ҳам аён бўлиб турибдики, бугун дунёдаги ҳеч қайси давлатда у хоҳ исломий, хоҳ бошқа бир тузумда бўлсин, мажбурлаб ҳеч кимни динга киритиб бўлмайди. Аминмизки, ақидапараст-жоҳиллар ҳам ҳеч қачон сиёсий найранглар асосига қурилган ғояларини халқимиз онгига буткул сингдира олмаслар.

Тарихдан нафақат бир диннинг, балки бир диндаги икки мазҳабнинг бир-бири устидан устунлигини қарор топтиришга ҳаракат қилиш қанчалар кўп қирғин ва муросасизликларни келтириб чиқарганлиги барчамизга аёндир. Бу қирғинларнинг моҳиятида ҳам кўп ҳолларда исломий қадриятларни қарор топтиришдан кўра, шахсий манфаатлар яширин бўлган. Ислом манфаатсиз даъват қилади. Унинг даъватларида ҳеч қандай амал, нафс йўқ. Оллоҳ таоло фақат бандаларини бу дунёда ҳалол, покликда, ибодатда, ҳамжиҳатликда яшашга ундайди. Бугун қайдаки дин инсон манфаатларидан йироқ ёлғон сиёсатга асос қилиб олинар экан, ўша жойда у беобрў бўлмоқда. Ақидапарастлар ана шу ёлғон сиёсат домига илинган кимсалар сифатида ҳаракат қилмоқдалар, Ёшларни йўлдан оздиришга интилмоқдалар.

XXI аср бўсағасида диндан ўз сиёсатларини юргизишда фойдаланмоқчи бўлган бир неча тоифа одамлар бирлашди. Буни қарангки, уларнинг ичида миллатфурушлар ҳам, аламзадалар ҳам, ҳокимият илинжидаги кимсалар ҳам бор. Энг ёмони, уларга хизмат қилаётганларнинг кўпчилиги адашганлар, тўғрироғи диний қадриятлар билан ўралган ғоялар мағзидаги уларнинг жирканч манфаатларини англаб ета ололмайдиган кишилардир. Уларга адолатни ваъда қилиб жаҳолат сиртмоғи ила боғлаб оладилар.

Узбекистонда эса биз адолатли, қонун устивор бўлган жамият қуриш йўлидан бормоқдамиз. Жамиятда у ёки бу кўринишдаги адолатсизликларга қарши кураш кетяпти. Ўз-ўзидан аёнки, жоҳиллар сиртмоғига илинган кимсалар адолат билан жаҳолатни фарқлай олмайдилар. Фикрсиз, дунёқарашсиз, тафаккури кишанланган, дунёдаги воқеликдан бехабар инсон қандай қилиб яхши-ёмонни ажрата олсин! Оддий бир мисол, бугун Афғонистонда кимкимга қарши урушмоқда? Қай тараф кофиру, қай тараф мусулмон? Ким, кимга қарши «муқаддас уруш» — жиҳод қилмоқда? Ота-бола, оға-ини, ёру биродар бир-бирининг жаҳолат туфайли қонини ичмоқда-ку! Умуман ҳалоллик, инсонийлик, иймон моҳияти нимада, уни қандай тушунадилар? Бу тушунчалар инсоний фазилатларга қанчалар мос келади? Оддий афғон деҳқони эҳтимол кунда беш вақт намозни канда қилмас, эҳтимол бировнинг ҳақига хиёнат қилмай яшаётгандир. Лекин миллионлаб дилларни оғулаётган қорадори етиштириб шунинг эвазига тирикчилик қилса, унда унинг ҳалоллиги, мусулмонлиги қаерда қолади? Ўтган йили Афғонистондаги экин майдонларидан 2,1 минг тонна гиёҳванд ўсимликлар хом ашёси йиғиштириб олинган экан. БМТ экспертларининг хулосаларига кўра, 1998 йилда дунё миқёсида ишлаб чиқилган қора дорининг ярмидан кўпроғи Афғонистонда етиштирилган экан. Ҳукумат тепасига толибонлар келиши натижасида гиёҳванд моддалар етиштириладиган майдонлар сезиларли даражада кенгайибди. «Независимая газета» маълумотларига қараганда, 1998 йилда Афғонистонда гиёҳванд моддалар экиладиган майдонлар 42 минг гектарни ташкил қилган бўлса, 1999 йилда бу майдонлар 63 минг гектарни ташкил қилар экан. «Новый день» газетаси берган маълумотларга қараганда, бу йил мазкур давлатда 4600 тонна ана шундай маҳсулот йиғиштириб олинган. Бугунги кунда қонунга хилоф равишда дунёнинг турли мамлакатларида етиштирилаётган ана шундай маҳсулотларнинг 75 фоизи Афғонистон ҳиссасига тўғри келмоқда. Хўш, бу кимнинг сиёсати меваси, ислом дини мусулмонларни бундай ишларга бошламайдику?!

Минҳожиддин МИРЗО

Tajriba-sinov

ИЗЛАНУВЧАН ЖАМОА

Гулистон туманидаги 10-мактабгача ва бошланғич таълим мажмуаси жажжи ўғил-қизларнинг севимли маскани ҳисобланади. Муассасада 6 та мактабгача гуруҳ ва 2 та математика фанига ихтисослашган синф бўлиб, уларда 150 нафар бола таълим-тарбия олаётир. Уларга янги педагогик технология бўйича таълим-тарбия берилмоқда. Ўтган ўқув йилида мажмуада «Болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш» таянч дастурини амалга ошириш бўйича тажриба-синов ишлари олиб борилди. Бу йил ҳам мана шу дастур асосида таълим-тарбияга оид тадбирлар амалга оширияпти.

Мажмуанинг моддий базаси мустаҳкам. Машғулотларда ўйин фаолияти етакчи роль ўйнайди. Машғулотлар кичкинтойларнинг қизиқишларига кўра, гуруҳларга бўлинган ҳолда, Мария Монтессори услуби бўйича ташкил этилган. Болажонларнинг мантиқий фикрлаш қобилиятларини ўстирувчи бошқотирма ва таълимий ўйинчоқлар билан таъминланган.

Жорий йилда тайёрлов гуруҳининг 24 нафар ўғил-қизлари 1- ва 14-мактабларга кузатилди. Тайёрлаш жараёнида болаларнинг ота-оналарига ҳам шанба ва якшанба кунлари лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбоси ўргатилди.

Масканнинг Назокат Каримова, Раъно Бердиева, Фотима Дайрабаева, Замира Қўчқорова, Барно Алимова, Мукаррам Абдумўминова, Зулайҳо Нусратуллаева сингари ижодкор тарбиячилари дастур бўйича машғулот ишланмаларини ишлаб чиқишда фаол қатнашмоқдалар.

Математикага йўналтирилган синфларга боғча гуруҳларидаги қобилиятли болалар танлов асосида қабул қилинган. Кичкинтойларга хорижий тил — инглиз тили ўргатилаётир. Умидли ёшлар лицейи ўқитувчилари — америкалик Эленора Эмирвалиева ва Моника Морфи кичкинтойларга инглиз тилидан, шунингдек, олий тоифали ўқитувчилар Д.Йўлдошева ва Н.Бобоевалар бошланғич таълимдан сабоқ бермоқдалар. Мазкур ўқув йилида 4-синфда таҳсил олаётган 25 нафар иқтидорли ўғил-қиз келаси йилда умидли ёшлар лицейида ўқишни давом эттиради.

Мажмуага 32 йиллик тажрибага эга бўлган Кенжагул Эркабоева раҳбарлик қилади.

—Жорий йилда болалар боғчасига қамралмаган 10 нафар кичкинтой мактабга ҳозирланяпти,— дейди мажмуа раҳбари К.Эркабоева,— Улар билан нутқ ўстириш, илк математик тасаввурни ривожлантириш, ашула, жисмоний тарбия, тасвирий фаолият, теварак-атроф билан таништириш, қуриш-ясашга оид машғулотларни тарбиячи З.Нусратуллаева олиб борапти.

Жамоанинг фидокорона меҳнатлари ўз самарасини кўрсатмоқда. Жумладан, болалар муассасаси «Соғломжон-полвонжон» спорт мусобақасида туманда I, вилоят миқёсида эса II, «Севимли ўйинчоқлар» туман кўрик-танловида I, вилоят ва республика миқёсида II, шунингдек, «Давлатимиз рамзи билимдонлари» туман кўрик-танловида I ўринни олишга сазовор бўлди. Тарбиячи Барно Алимова «Йил тарбиячиси» Республика кўрик-танловида II ўринни олишга муваффақ бўлди.

Болаларни келажаги буюк давлатимизнинг муносиб ворислари қилиб тарбиялашда мана шундай ижодкор мураббий ва ўқитувчиларнинг ҳиссалари беқиёс бўлиши, шубҳасиз.

Дилбар ХЎЖАЕВА

ТАРИХШУНОСЛИК: ВАЗИФА ВА МУАММОЛАР

(Боши 1-бетда)

Ўйлайманки, бугун ҳукуматимиз томонидан тарихчиларга яратиб берилаётган шарт-шароитлар, албатта, халқимизнинг ҳаққоний тарихини яратишга имкониятлар беради ва бу вазифаларни бажаришга тарихчиларда куч, имконият ва салоҳият етарли.

— Мамлакатимизнинг бугунги ёш тарихчилари хусусида ҳам фикрларингизни билмоқчи эдик...

— Мустақилликка эришганимиздан сўнг нафақат тарих фанида, балки ижтимоий фанларда, таълим соҳасида ислоҳотлар бошланди. Умумтаълим мактабларида, олий таълим соҳасида жаҳон стандартларига мос улкан ўзгаришлар амалга оширилаяпти. Бундан мақсад олий ўқув юртларини, ўқув даргоҳларини тугатаётган талабалар етук мутахассис бўлиб етишсин, деган талабдир. Ҳақиқатан ҳам ёшларимизда тарих фанига қизиқиш, тарихчи бўлишга интилиш жуда катта. Бу бир томондан қувонарли ҳол, иккинчи томондан олий ўқув даргоҳларини тугатиб, тарих фани соҳасига кириб келаётган ёшлар ҳақида фақат мақтов гаплар айтиш бироз мушкулроқ. Чунки олий таълим соҳасида ислоҳотлар энди бошланди. Бу ислоҳотлар ҳали ниҳоясига етмаган. Эҳтимол шу туфайлидир, ёш тарихчиларимизда мен бир нарсани сезмаяпман — илмий дадилликни. Мана, бизда қанча илмий-тарихий журналлар бор. Матбуотда, телевидениеда, радиода тарихий мавзуларда чиқиб, ўз фикрини билдиришлари учун ёш тарихчиларимизда ҳам етарлича имкониятлар мавжуд. Лекин республика миқёсида ўткир фикрли мақолалар ёзадиган ёшлар, афсуски, орамизда жуда кам. Тўғри, бизда иқтидорли ёшлар бор, лекин таълим системасида бир қадар сақланиб қолган иллатлар ана шу иқтидорли ёшлар фаолиятига ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатаётир. Яна бир нарса: бугун англаб етдикки, тарих факультетларида қадимги ёзувлар (турк, суғд, хоразм, бақтрия), форс, араб, эски ўзбек ёзувлари ўргатилмаганлиги, манбашунослик мутахассислиги тайёрлашга эътибор берилмаганлиги бизнинг катта хатомиз экан. Ҳозирги ёш тарихчиларимиз қадимги ва ўрта асрлар даври тарихи билан шуғулланишга бироз қийналиб қолишяпти, кўпроқ улар янги давр тарихи билан шуғулланишга мажбур бўлишаяпти.

Бугунги давр талаби, тарихчиларимиз олдига қўйилаётган вазифалардан келиб чиқадиган бўлсак, қадимги давр тарихи бўйича илмий тадқиқот олиб бориш учун биринчи галда археолог-қадимшунос мутахассислар тайёрлашга, ўрта асрлар тарихи бўйича мутахассислар тайёрлаш учун эса, ёзма манбалар билан ишлаш имкониятини яратиш: манбашунослик ва матншунослик фанларига эътибор бериш керак. Чунки бугунги талаб шундайки, нафақат янги даврга оид тарихимизни, шунингдек, халқимизнинг қадимги ва ўрта асрлар тарихини ҳам тубдан қайта кўриб чиқишимиз керак. Собиқ иттифоқ даврида бу давр тарихи камситилиб, бир томонлама ўрганиб чиқилган. Шу туфайли ҳам бугун ўқув даргоҳларида биз матншунос ва археолог-тарихчи мутахассислар тайёрлашга жиддий эътибор беришимиз керак.

—Ўйлайманки, ёш тарихчиларимиз бу ўринли танқидларингиздан, албатта, ўзларига тегишли хулосалар чиқариб олишади. Энди бевосита ўзингиз хизмат қилаётган Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши Академияси қошидаги Ўзбекистоннинг янги тарихи Марказида илмий изланишлар олиб бораётган ёш олимлар фаолиятига тўхталсангиз...

—Аввало шуни айтмоқчи эдимки, ёшларни танқид қилиш фикридан мен узоқман. Чунки манбаларни билмасдан олий маълумотли тарихчи бўлиб етишаётганлигига улар айбдор эмас. Хабарингиз бор, мустақилликка эришганимизнинг дастлабки кезлариданоқ холис тарихга бўлган эътибор, эҳтиёж очиқ-ойдин пайдо бўлган эди. Менимча, бу масалаларни ўша кезлардан бошлаб ўйлашимиз лозим эди.

Бизнинг тарих марказимизда фаолият кўрсатаётган ёшлар масаласига келсак, улар орасида манбалар билан ишлай оладиганлари бор. Шулардан бири Музаффар Аҳмедов, Шарқшунослик институтининг шарқ тарихи бўлимини тугатган, форс тилини яхши билади, манбалар билан ишлай олади. Ҳозир «Тарихи Ҳумоюний» асари таржимаси билан шуғулланиб, номзодлик диссертацияси устида тадқиқот олиб бораяпти. Яна бир ёш тарихчиларимиздан ТошДУнинг тарих факультетини тугатган Даврон Муитов Ўзбекистоннинг янги даври тарихи билан шуғулланаяпти. Тарих марказида, умуман, Академияда ёшларга эътибор катта. Уларга илмий тадқиқот учун ҳамма шарт-шароитлар яратиб берилган. Компьютерлар, академиянинг бой илмий кутубхонаси улар ихтиёрида. Академия раҳбариятининг махсус рухсатномаси билан улар Давлат архивларида, Миллий кутубхонамизнинг нодир нашрлар бўлимида бемалол ишлашлари мумкин. Умид қиламизки, бу ёшлар келажакда, XXI асрда тарих фанини жамиятимизнинг етакчи фани даражасига олиб чиқадилар.

Суҳбатдош:

Марҳабо СОБИРОВА

Она кўнгли болада, бола кўнгли далада, деймиз. Кўнгли ўйинқароқликка мойил болаларимизни фойдали машғулотларга йўналтириш эса тарбиячиларнинг-да бурчи. Суратларда: «Севимли ўйинчоқлар» республика кўрик-танлови фаол қатнашчилари, Сирдарё вилояти ХТБ бошлиғи муовини З.Худоёрова ҳамда Гулистон туманидаги 10-мактабгача ва бошланғич таълим мажмуаси услубчиси М.Раҳмоноваларнинг болакайлар ижод қилган ўйин ва ўйинчоқларни кўздан кечираётган пайти акс этган.

Р.АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

ЎЗИНИ ЕНГГАН САОДАТЛИ ОЛИМ

Авлод-аждодларимиз қолдирган улуғ ҳикматлар мағзини чақиб, уларда одамзод учун сув ва ҳаводай зарур бир даъватни англадим. Ўқиган, илм чашмасидан хабардор бўлган, дунёни англаган инсон энг аввало ўзини енгмоқ, нафсини тиймоқ ва қалбини покламоқ саодатига эришмоғи керак экан. Бу шаклланиш профессор А.Абдуллаевда ўз-ўзидан бўлгани йўқ...

Андижон шаҳрининг Чуқур масжид даҳаси машҳур Толзор маҳалласидан анҳор ёқалаб борсангиз, Умарбой гузари билан Шарифбой гузари ўрталиғида, ғарбдан Сарой кўча, жанубдан Толзор билан ўралган. Бу даҳа дарғаларида замонамизнинг комил инсонлари Соли қори домла (А.Абдуллаевнинг оппоқ дадалари), Саййид Жаҳонгирхон тўра, Яқвалҳожи, Абдумажид қози, Муҳиддин қори каби улуғлар ўтган. Домланинг оталари Абдуллажон қори Маллабой ҳожи ўғли меҳнат фаолиятини эски диний мактабларда муаллимлик қилишдан бошлаб, шўролар ҳокимияти йилларидан то умрининг охиригача Андижон Давлат педагогика институтида гулчи, боғбон бўлиб ишлаган. Ўз замонасининг ўқимишли зиёли кишиси бўлган.

Шарифбой гузарида жойлашган 6-ўрта мактабни имтиёзли тугатган Абдумажид ака 1939 йили Андижон педагогика билим юртини тугатиб, Олтинкўл тумани Далварзин қишлоғидаги 49-ўрта мактабда ўқитувчилик қилган.

1942-1946 йиллар Жаҳон уруши жангларида қатнашади ва кўрсатган мардлик ва жасорати учун 1-даражали Улуғ Ватан уруши ордени ва ўндан ортиқ медаллар соҳиби бўлади.

1950 йилда Асака тумани дала меҳнаткашлари билан бўлган учрашувда домланинг айтган гаплари ҳамон эсимда: «Жанггоҳ сарҳадларида ҳам Ватан, она тупроғимиз туйғуси билан яшадик. Ўзбекистон шаънини, шу азиз юртда қолган ота-оналаримизни, опа-сингилларимизни ёд этиб жангга кирдик. Ғолиб бўлиб келганимиздан кейин ҳам меҳнатни, изланишни тарк этмадик. Узоқ йиллар ўқитувчилик фаолиятимда ҳам ёшларни ана шу руҳда тарбия қилдим».

А.Абдуллаев урушдан сўнг 1946-1949 йиллари меҳнат фаолиятини Олтинкўл туманида режа ҳайъатининг раиси ва туман ижроия қўмитасининг масъул котиби вазифаларида давом эттирди. 1949 йили икки йиллик республика партия мактабига ўқишга юборилади. 1951 йили Абдумажид акани Андижон вилояти Комсомол қўмитасининг котиби вазифасига сайлашади ва бу лавозимда 1954 йилгача ишлайди. Шу йили янги ташкил этилган Андижон Давлат педагогика институтига ўқитувчилик лавозимига таклиф этишади ва 45 йилдирки, шу қадрдон олийгоҳда фаол ишлаб келмоқда. Профессор А.Абдуллаев оддий ўқитувчиликдан катта ўқитувчи, доцент, кафедра мудири, ўқув ишлари проректори, ректор, ҳозирда иқтисодиёт кафедрасининг профессори, маслаҳатчиси, мураббийидир. Домла билан бир девор қўшнимиз. Менинг шаклланишимда, мутахассис олим бўлишимда унинг ҳам хизматлари бор.

Профессор А.Абдуллаевнинг талабалар ўртасида ўқиган маърузалари ва ўтказган амалий машғулотлари доим ўзининг юқори савияси билан ҳаммага намуна бўлиб келди ва мақтовга сазовор бўлди. Домла ўқув-тарбиявий, илмий-тадқиқот ишларини бирга олиб бориб, иқтисодиёт фанлари ривожига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. Эълон қилинган йигирмага яқин китоб ва дарсликлар, юз элликдан ортиқ илмий-оммабоп мақолалар ва ўнлаб ўқув қўлланмаларида иқтисод илмининг долзарб масалалари тадқиқ этилган.

Домланинг ҳозирги кунгача долзарблигини йўқотмаган «Колхозларда пахта таннархини пасайтириш резервлари» мавзусидаги номзодлик ва 1981 йили ёқлаган докторлик диссертацияларидаги «Колхозларда ишлаб чиқариш ва истеъмолнинг нисбати» мавзусидаги илмий тадқиқотлари вилоятимизнинг ривожига салмоқли ҳисса қўшгандир.

Университет иқтисодиёт кафедрасида профессор А.Абдуллаев раҳбарлигида бир неча йиллардан бери кафедра аъзолари «Кенгайган такрор ишлаб чиқариш муаммолари» мавзусида республика миқёсида иш олиб бормоқдалар. Улардан 2 киши фан доктори ва 10 дан ортиғи фан номзодлари илмий даражасига эга бўлди.

Яхши инсонларнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятини мукаммал ўрганиш ўзликни танитади. Ўзликни таниш Ватанимизни билиш ва севиш демакдир. Бу билан бизнинг авлодлар олдида юзимиз ёруғ, руҳимиз хотиржам, қалбимиз пок бўлади.

Таниқли олим, устоз педагог, мураббий, ёшларнинг яқин дўсти профессор Абдумажид Абдуллаевнинг ҳаётига биз ёзган чизгилар уммондан бир томчи холос...

Ибайдулло ЖАҲОНГИРОВ

ҲАЁТГА ЯҚИН ДАРСЛИК

Бугун ижтимоий-сиёсий ҳаётимизда кенг кўламдаги янгиланишлар ва тубдан ўзгаришлар баробарида, маънавий ва маърифий жиҳатларда ҳам улкан муваффақиятларга эришилмоқда. Бу ҳолни эса биргина халқ таълими жабҳасида ҳам кўриш мумкин.

Дейлик, сўнгги йилларда мактаб ўқув дарсликлари муайян эҳтиёжлар туфайли тубдан янгиланди. Яқин кунларда яна бир янгиликнинг шоҳиди бўласиз. Яъни 7-синфлар учун С. Тешабоев ҳамда М. Нишоновлар муаллифлигида «Анорганик кимё» фани дарслиги нашрдан чиқиш арафасида. Хўш, кимё дарслигини янгилашга қандай эҳтиёж пайдо бўлган эди? Янги дарсликнинг ўқувчи илм олишидаги қулайликлари нималарда кўринади?

Yangilik

Дарслик кўп хусусиятлари билан ўзига хос ҳисобланади. Жумладан, равон тилда ёзилганлиги учун осон ўқилади. Ва дарсликда анъанавий Европа олимларининг изланишлари билан бир қаторда, Ўрта Осиё олимларининг кимё фани ривожига қўшган ҳиссалари хусусидаги материаллар ҳам берилган. Дарсликнинг асосий вазифаси айни фаннинг зарурий тушунчалари ва қонунлари асосида кимёвий жараёнларни бошқариш, замонавий усуллар билан янги моддалар олиш ва улардан нафақат саноат, қишлоқ хўжалиги миқёсида, шунингдек кундалик турмушда, оилада фойдаланишнинг умумий йўналишларини кўрсатиб берган. Бунда экологик эътиқод ҳам ўз-ўзидан келиб чиқади.

Ушбу дарслик мазмунини белгилашда яна бир нарсага эътибор бериш керакки, 7- 8- ва 9-синфларда ўрганиладиган кимёнинг мазмуни имкони борича болалар атрофини ўраб турган муҳитдаги ҳаёт, турмуш, ишлаб чиқариш ва ўқувчиларнинг турмуш тажрибаси билан боғланган. Амалдаги дарсликларда бундай шарт-шароитларнинг зарурлиги сўзда айтилса ҳам, кимё фанини ўқитиш амалиётида унга етарли эътибор берилмаган эди.

Умуман олганда янги дарслик амалдаги дарсликдан энг аввало кимёнинг турмушга яқинлаштирилганлиги билан фарқ қилади, шунингдек амалдаги дарслик ўқувчиларни олий ўқув юртига тайёрлашни назарда тутган бўлса, янги дарслик бир вақтнинг ўзида касб-ҳунарнинг турли хил соҳаларига йўналиш ҳам беради.

Карима ТУРДИЕВА,
РТМ кимё фани мутахассиси

ЯНГИ ДАВР ОСТОНАСИДА

Янги минг йиллик бошланишига 402 кун қолди. Одам Атодан мерос келажакка қизиқиш одам боласининг олдинга интилишини таъминловчи ўлмас куч. XXI аср арафасида келажак соҳиблари — ёшлар янги даврни қандай тасаввур қилишмоқда? Умумжаҳон миқёсида қараганда келажакда одамзодни нима кутмоқда ва у янги минг йилликда нималарга кўпроқ эътибор бериши лозим? АҚШнинг Гавайи штатида 24-29 октябрь кунлари бўлиб ўтган Халқаро Ёшлар конгресси қатнашчилари шу каби саволлар юзасидан фикр алмашдилар. Конгрессда иштирок этиб қайтган Тошкент Давлат юридик институти 2-курс талабаси Мавлон Муҳитдинов билан мухбиримиз суҳбати шулар ҳақида бўлди:

— Дастлаб бу юксак анжуман, унинг мақсади ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Бу конгресс БМТнинг ихтисослашган идораси ЮНЕП ва «Peace Child International» томонидан ташкил этилган бўлиб, «Кейинги минг йилликда умумжаҳон муаммолари ва ёшлар» мавзусига бағишланган эди. Бунда жаҳоннинг барча мамлакатларидан 14 дан 25 ёшгача бўлган 800 нафардан ортиқ ёшлар қатнашдилар.

Конгрессда кейинги минг йилликда инсоният олдида қандай муаммолар турибди, деган мавзуда қизғин баҳслар бўлиб ўтди. Бу жараёнда ҳар бир давлатлар минтақаларга бўлиниб, ишчи гуруҳларда иш олиб боришди. Ҳар бир минтақа ўз йўналишидаги муаммоларни аниқлаб олгандан сўнг, минтақалараро учрашув бўлди. Бунда ҳар бир мамлакатнинг делегати иштирок этди ва ўз йўналишларини танлади. Сайловлар натижасида электрон таблода кейинги минг йилликда умумжаҳон муаммолари муҳимлиги жиҳатидан қуйидаги тартибда бўлди: 1) таълим, 2) экология, 3) инсон ҳуқуқлари, 4) уруш ва тинчлик, 5) соғлиқ.

— Нега айнан таълимни биринчи ўринга қўйдиларингиз?

— Албатта, бу бежиз эмас, чунки ҳар нарса, ҳар бир муаммо таълим билан боғлиқ. Шундай қилиб, биз жаҳон ёшлари янги минг йилликнинг асосий йўналиши таълим бўлиши керак, деган хулосага келдик.Чунки ҳар бир муаммонинг асосида таълим ётади. Масалан, яхши ва тўғри таълим бўлса, экология, уруш каби муаммолар вужудга келмас эди. Шунда мен Ўзбекистон вакили сифатида минбарга чиқиб шундай дедим: Ўзбекистонда Президентимиз И.Каримов мустақиллик даврида таълимга асосий стратегик масалалардан бири деб қараб, бунга жуда катта эътибор бериб келмоқда. Бу борадаги ишларни изчил олиб бориш мақсадида республикамизда «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» қабул қилинган.

Qutlug' ostona

— Қайтиб келганингизга анча бўлди. Нималар кўпроқ эсингизда қолган экан?

— Конгресс бўлиб ўтаётган жойда мен Ватанимнинг байроғини ғурурланиб, баланд кўтардим.

Биз конгрессда бўлган пайтимизда Арманистонда мудҳиш воқеалар содир бўлди. Шу сабабли, Арманистон ёшларининг вакиллари конгрессда минбарга чиқиб шундай дедилар: «Биз ёшлар конгрессда тинчлик учун курашаётган бир пайтимизда, дунёда террористлар мудҳиш воқеаларни содир этмоқда. Бунинг натижасида ҳукуматимизнинг айрим вакиллари, бегуноҳ инсонлар қурбон бўлмоқда. Биз ёшлар бу воқеадан жуда ғазабландик».

Шундан сўнг биз бутун дунё ёшлари терроризм каби жирканч иллатга қарши курашишга ва дунёнинг қайси бурчагида бўлишимиздан қатъи назар, бунинг илдизини қуритишга, керак бўлса умумбашарий хавф сифатида унга қарши курашиш учун бир овоздан ваъда бердик. Шу пайтда хаёлимга Ватанимда содир бўлган мудҳиш Февраль воқеалари келди.

— Ўзбекистон вакили сифатида сиз қандай таклифлар билан чиқдингиз?

— Мен Ўзбекистон вакили сифатида «Ҳуқуқий таълим» лойиҳасини тақдим қилдим. Ушбу лойиҳанинг мақсади — аҳолининг ҳуқуқий билимларини, ҳуқуқий маданиятини ва ҳуқуқий саводхонлигини ошириш. Чунки ҳуқуқий таълимсиз биз кучли жамият қура олмаймиз. Аҳолининг ҳуқуқий билим даражаси қанча юқори бўлса, улар қонунларни шунча яхши билишади. Қонунларни яхши билишса, ўз ҳуқуқларини ҳимоя қила оладилар. Қонунларни яхши билишса, жиноятларни ҳам содир қилишмайди, деган хулосага келиш мумкин.

Шунингдек, мен экология соҳасида — «Оролбўйи атроф табиий муҳитини муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш тўғрисида режамни (дастурни) таклиф қилдим. Менинг фикримча, бу қонун Оролбўйи табиатини сақлашга қаратилган.

Конгресс охирида мен шундай таклиф бердим. «Умумбашарий муаммоларни ечиш учун, биз, аввало, регионал муаммоларни ечишимиз керак. Яъни мен шуни айтмоқчиманки, Глобализм регионализм орқали бўлиши керак. Менинг фикримча, дунёдаги яхлит хавфсизликни таъминлаш учун, аввало, минтақавий хавфсизликни таъминлаш керак».

Конгресс охирида биз дунё ёшлари конгрессга тақдим қилинган лойиҳаларнинг ҳисоботини эшитиш учун 2003 йилда Марокаш қироллигида учрашишга қарор қилдик.

Конгресс тугаб, биз Гавайидан Лос-Анжелесга келганимизда бу ерда конгресс тугаши муносабати билан оммавий-ахборот воситалари иштирокида матбуот-конференцияси бўлиб ўтди. Унда мени Осиёнинг вакили сифатида нутқ сўзлаш учун танлаб олишди. Осиё минтақаси номидан чиқиб гапирдим.

- Яна қандай истак ва таклифларингиз бор?

- Яқинда Президентимиз Ислом Каримов Истамбулда бўлиб ўтган ЕХҲТнинг саммитида сўзлаган нутқида халқаро терроризмга қарши кураш марказини ташкил этиш масаласини кўтарди. Шундан келиб чиқиб, мен «Ёшлар терроризмга қарши» лойиҳасини ишлаб чиқиш ва у асосида семинар-йиғинлар ташкил қилиш ҳақида ўйладим.

Яна бир таклифим - янги аср, янги минг йиллик бўсағасида келаётган йилимиз, 2000 йилни «Ёшлар йили» деб номласак ва янги давр остонасидаги ёшларга ўз иқтидорларини кўрсатишга янада кенгроқ имконият яратилса.

Хусан НИШОНОВ
суҳбатлашди.

ДОИМИЙ ЭЪТИБОРДА

Бухоро шаҳридаги махсус мактаб-интернатларнинг фаолият бошлаганига 20 йилдан ошди. Кўзи ожизлар, кар-соқовлар ва ақлан заиф болалар учун давлатимиз томонидан ғамхўрлик қилиб очилган ушбу таълим даргоҳларида мингдан зиёд ногирон болалар таълим-тарбия олмоқдалар.

— Интернатда болалар таълим олиши билан бирга, энг асосийси, маълум касб-ҳунарга йўналтирилиши муҳимдир. Чунки ақлан заиф бола фанларни тўлиқ ўзлаштира олмаслиги мумкин, аммо келажакда маълум касб эгаси бўлиши шарт. Шу аснода касб-ҳунарга йўналтирилган таълим йўналишида зардўзлик, тикувчилик, дурадгорлик ҳунарларини ўргатмоқдамиз, — дейди биз билан суҳбатда Бухоро шаҳар 27-махсус ақлан заиф болалар мактаб-интернати директори М. Нарзиев. — Вилоят ҳокимининг қарорига асосан махсус мактаб-интернатларга ҳомийлик ёрдами уюштирилиб, моддий техника базаси мустаҳкамланиши назарда тутилган эди. «Бухородон» ҳиссадорлик жамияти Мустақилликнинг 8 йиллиги арафасида 600 минг сўмга тарбияланувчиларга ўқув дарсликлари олиб беришди. Болалар жамғармаси вилоят бўлими 50 нафар ўқувчига кийим-бош тарқатди.

E`tibor

Айни пайтда ушбу мактаб-интернатда жами 290 нафар ўқувчи таълим олади. Уларга 73 нафар педагог ходимлар таълим-тарбия беришади. 16 та синфхона, ётоқхона, ошхона, ҳунармандчилик хоналари — бари замонавий услубда қурилган бўлиб, чиройли тартиб берилган.

Тарбияланувчиларнинг бўш вақтини унумли ўтказиш мақсадида турли касб-ҳунарларга йўналтирилган бадиий нафосат тўгараклари маълум жадвал асосида фаолият юритиб келмоқда. Бу ерда фаолият кўрсатаётган қўғирчоқ театри эса ҳар ҳафтада янги спектакллар намойиш этади.

Бир сўз билан айтганда, бу даргоҳда болалар тарбияси мураббийларнинг доимий эътиборида эканлигига амин бўлдик.

М. ҲАМИДОВА
Бухоро шаҳри

СУВ БИЛАН БОҒЛИҚ ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИ

Сувсиз ҳаёт бўлмас,
Меҳнатсиз - роҳат.

Сунбуланинг туққанини
сув билар.

Илму ҳикмат сувни ёндирар.

Сув келтирар мард киши,
Экин экар ҳар киши.

Тотли сув тошдан чиқар,
Яхши ақл - бошдан.

Дарё чопар,
Чаққон топар.

Қозон қайда - сув шунда,
Сулув қайда - кўз шунда.

Яхшилик қил, дарёга ташла,
балиқ билар,
Балиқ билмаса, Холиқ билар.

Дарёга от солмасдан аввал
кечувини топ.

Сув келмай банд ташла.

Сув кўрмай этик ечма.

Томчи сел бўлмас,
Душман эл бўлмас.

Бир товуққа ҳам дон керак,
ҳам сув керак.

Сув ҳам қаттиқ ерда
тўхтайди.

Балиқнинг тириклиги сув
билан,
Одамнинг тириклиги одам
билан.

С.ОЛИМОВ тўплади.

СИЗГА АЧИНАМАН

Газетхонларга тушунарли бўлиши учун бу воқеанинг қисқача тафсилотини келтирсам. Ҳар кунгидек шаҳар автобусида ишга кетаётгандим. Боласини олдига олиб ўтирган ёшгина жувон барча қатори менинг ҳам эътиборимни тортди. Чунки у турли саволлар бераётган боласини баралла уришиб, куракда турмас сўзлар билан, ҳатто шаппати билан тартибга чақирар эди. Бу ҳаракатларнинг ножўя эканлигини билдирувчи нигоҳлар қаршисида изза бўлаётган она яна қўлларига эрк берди. Бола йиғисини зўрайтиришдан ўзга чора тополмасди. Не куч мени мажбур этди, билмадиму ҳар ҳолда «Нега болани урасиз?» деган жумла билан аёлга ўз нафратимни изҳор этдим. «Нима ишинг бор, арашингни терсанг-лашмасдан тоchi, аҳмоқ» деган жавобни эшитиб, кўпчилик ичида ундан кўра кўпроқ ўзим ноқулай аҳволда қолдим. Гарчи етиб келмаган бўлсам ҳам, ўша бекатда тушиб қолдим.

Nigoh

Бир рус мураббийси: «Россияликлар болага меҳру муҳаббатни, катталарга ҳурматни Марказий Осиё халқларидан ўрганиши керак» деганда, биздаги миллий тарбиянинг энг сирли хилқатларидан хабардор эканлигини билдирган эди. Мабодо шарқона тарбия хусусида ана шундай фикрда бўлган инсонлар юқоридаги каби «тарбиячи»ни учратиб қолгудек бўлса, уни ҳеч қачон шарқликка санамас эди. Чунки ундаги нафақат тарбияга оид амаллар, балки муомала маданияти, жамоат жойида ўзини тутиш этикаси бунга монелик қиларди. Мен унга ачинаман. Улуғ савоб ҳисобланган фарзанд тарбиясида бирор яхши натижага эриша олишига шубҳам бор. Бинобарин, айнан шу нарса унинг эртанги ҳаётида ўз аксини намоён этишидан куюнаман.

Насриддин БОТИРОВ
Тошкент шаҳри

Xullas...

«ДЕНГИЗ МУШУГИ» - ТОМОРҚАДА

«Соликамск хабарлари» таҳририятига кириб келган деҳқонларнинг қўлида улкан картошка. Икки кило тош босган ҳосил денгиз мушугига ўхшарди. Шошиб қолган сабзавоткорлар бу ҳақда газетага хабар бергани келишган эди.

«Труд» газетаси мухбирига берилган маълумотларга қараганда, картошканинг бу нави «романо» деб аталади. Валентин Шерстобитова ҳайвон қиёфасини эслатувчи бундай картошкаларнинг 6 тасини етиштирди.

«Нимасини айтасиз, табиатнинг мўъжизалари кўп экан», - дейди деҳқон аёл.

Сураткаш Виль Савинов томорқасидан ковлаб олинган сабзи учбурчак рўмолчага ўхшайди. Иван Зебзеев етиштирган картошка нақ какку қушнинг ўзи.

САБАБИ ЎЗИГА АЁН

Америкалик машҳур қўшиқчи Бритни Спирс Дублинда ниҳоясига етказилган танловнинг мутлақ ғолибаси дея тан олинди. «Яхши қўшиқчи», «Ёрқин юлдуз», «Энг оммавий ижрочи» - бу эътирофларнинг барчаси унга насиб этди. «Бейби уан мор тайм» деб номланган бу хонанданинг дастури жуда кўп мамлакат ёшларининг қалбига кириб борди. Демак, Европада ўтиб бораётган йилнинг энг яхши қўшиқчиси - Бритни Спирс!

Дублинда яқинда ўтказилиши керак бўлган яна бир танловда Бритни иштирок этишдан бош тортди. Кўпчилик бундан таажжубда...

ҚУВОНЧДАН АҚЛСИЗЛИККА

Гамбург вокзали. 20 ёшлардаги келишган қизнинг боши айланиб, кўз олди қоронғилашди, танаси оғирлашди. Қизгина кайфияти кўтарилишини истаб, қандайдир ҳапдори ичган эди. Лекин қувонч бағишлаши керак бўлган дори уни ақлсиз қилиб қўяёзди.

Гап шундаки, «экстази» деб аталувчи бу ҳапдорини гамбурглик ёшлар ўз кайфиятларини кўтариш учун ичишади. Лекин у ҳаммага ҳам бир хил таъсир қилмас экан.

«Экстази» туфайли Ани исмли ҳалиги қиз уч ойча руҳий касалликлар шифохонасида ётиб, даволаниб чиқди. Шўрликнинг бу дорини истеъмол қилиши биринчи ва охирги марта бўлди.

Гамбург университети клиникаси профессори Рейнер Томазиус «экстази» ҳақида шундай фикрда: «У асаб толаларига жуда тез таъсир қилади. Шунда кишининг кайфияти кўтарилади. Бироқ, у бош мия, жигар, буйрак, қон томирларини шикастлайди. Яхшиси, уни ичмаган маъқул!».

ana shunaqa gaplar...

Sport maydonchasi

КЎЧАДА ФАҚАТ ПИЁДАЛАР

Кейинги йили бўладиган Сидней олимпиадасига ҳаммаси бўлиб 8,2 миллион меҳмон ташриф буюриши кутилмоқда. 4 миллион одам яшайдиган шаҳарда меҳмонлар билан боғлиқ кўплаб муаммолар юзага келиши тайин. Ташкилотчилар улкан спорт байрамини яхши ўтказиш чораларини ҳозирдан ўйлашмоқда. Масалан, олимпиада даврида кўчада транспорт ҳаракатини тўхтатиб, фақат пиёда юришга рухсат берилади.

«НАВБАҲОР»ГА УМИД БОР

Осиё кубок эгалари кубогининг навбатдаги босқичи биринчи ўйинини Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси сафарда ўтказди. Қозоғистоннинг Қизил Ўрда шаҳрида бўлган «Қайсар» - «Навбаҳор» ўйини 2:2 ҳисобида тугади. Ўзбекистонлик ишқибозлар жавоб ўйинида ғалаба қозониб, «Навбаҳор»нинг кейинги босқичга йўл олишига катта умид билан қарашаяпти.

ХАЛҚАРО ТУРНИР

Тошкентда баскетбол бўйича халқаро турнир давом этмоқда. «Локомотив» (Россия), «Панжоб» (Эрон), «Будивельник» (Украина), ЦСКА (Қозоғистон) ва МҲСК (Ўзбекистон) жамоалари иштирок этаётган бу нуфузли мусобақада мамлакатимиз вакиллари муваффақиятли иштирок этишмоқда. Улар дастлабки ўйинларда «Панжоб» ва ЦСКА жамоаларидан устун келишди.

БЕКХЭМ - АСОСИЙ ДАЪВОГАР

1998 йилнинг жаҳондаги энг зўр футболчиси бўлган француялик Зинеддин Зидан «Манчестер Юнайтед» ва Англия терма жамоаси ўйинчиси Девид Бекхэмни Европанинг 1999 йилги энг яхши ўйинчиси - «Олтин тўп» соҳиби бўлишга асосий даъвогар деб таъкидлади. Майдонда энг асосий ўрин - диспетчерлик қилувчи бу 25 ёшли футболчи ҳам ўз клуби, ҳам терма жамоаси муваффақиятларига салмоқли улуш қўшиб келмоқда.

БААдан ХАБАРЛАР

БААда давом этаётган Ливан - 2000 саралаш турниридан дастлабки хабарлар етиб келди. Биринчи ўйинда Ўзбекистон терма жамоаси Бангладеш жамоасини 6:0 ҳисобида мағлуб этди. Тўпларни Шацких (2 та), Қосимов, Маъруфалиев, Давлетов ва Пирматовлар киритишган. Асосий рақиб - БАА терма жамоаси эса ҳиндистонлик футболчиларни 3:1 ҳисобида мағлубиятта учратишди.

НЕГА АРАБ РАҚАМЛАРИ ДЕЙМИЗ?

Хўш, нега ҳиндлар кашф қилган рақамларни кўпинча ҳинд рақамлари деб эмас, балки араб рақамлари деймиз? Гап шундаки, VII асрда Аравия ярим оролида араб давлати пайдо бўлиб, 200 йиллар давомида ўзига анчагина ривожланган давлатларни бўйсундирган.

Давлатнинг пойтахти Боғдодда бўлган. Боғдод араб маданияти марказига айланган. Араблар ўзлари босиб олган давлатлар, жумладан, Ҳиндистон, Ўрта Осиё олимларининг ишларини синчиклаб ўрганиб, араб тилига таржима қилганлар. Шу туфайли ҳам ҳинд рақамлари номи ўрнига араб рақамлари дейиш тарихан ўрин олган.

Улуғ олим Хоразмийнинг хизмати яна шундаки, у Ҳиндистон олимлари кашф қилган ўнли позицион саноқ тизимини мукаммал ўрганиб чиқди, такомиллаштирди ва маълум тизимга солиб, бутун жаҳонга тарқатди.

А. АЛИЕВ тайёрлади.

БИЗНИНГ ФАХРИМИЗ

Ҳар бир кишининг ўз беғубор болалик дамларининг ўн йиллик муддати кечган мактаби хусусидаги дилтортар хотиралари, шу билан бирга ҳамиша сиймосини қалбининг тўрида тутадиган севимли муаллими бўлади. Йиллар ўтса-да, бу хотиралар яна ҳам равшанлашиб, ғуборсизланиб бораверади. Биз ҳам ўз тенг-тўшларимиз билан болалик дамларимизни хотирлар эканмиз, аввало ўқувчилик онларимиз кечган Бахмал туманидаги 30-ўрта мактаб ва унинг меҳрибон ўқитувчилари кўз ўнгимизда жонланади. Ўша пайтларда нима учундир биз ўқувчиларнинг энг севган, ошиққан дарсимиз жисмоний тарбия сабоғи бўларди. Йиллар ўтиб англадикки, бизнинг бу дарсга меҳримизнинг ошишида аввало ушбу мактабнинг жисмоний тарбия муаллими Абдусаид Боймуродовнинг ҳиссаси катта экан. Боиси, мана йигирма йилга яқин муддат Абдусаид ака мактабда шу фандан дарс бериб келар экан, ҳали-ҳануз болаларнинг энг севимли сабоғи жисмоний тарбиядир.

Yaxshilar oramizda

Айни пайтда болалик орзуларимиз ушалиб, ўз ўқувчилик давримиз кечган қадрдон даргоҳда ёшларга сабоқ бериш бизга ҳам насиб этди. Ва бизнинг илк иш фаолиятимизни тўғри бошлашимизда, касб малакасини эгаллашимизда барча устоз мураббийлар сафида Абдусаид Боймуродовнинг ҳам ёрдами катта бўлди. Иш давомида Абдусаид акани кузатиб, ундан кўп нарсаларни ўрганишга, ибрат олишга ҳаракат қиламиз. Айниқса, у кишидаги изланувчанлик, хушмуомалалик, болажонлик ва тиниб-тинчимаслик бизга ҳамиша ўрнак бўлади. Шунда англаймизки, қўлингга илк қалам тутқазиб, ҳаёт йўлини кўрсатган устозларинг билан ҳамнафас бўлиб, бир жамоада меҳнат қилиш ҳам катта бахт экан.

Ҳайитбой УСМОНОВ,
Учқун ОМОНОВ

ОҚҚАН ДАРЁЛАР

Юртим, дарёларинг оққандир азал,
Руҳимизга улар бергандир ҳамал,
Элни деб ўзини айлаган бадал—
Дарёлар ўзани қуримас зинҳор,
Оққан дарёларим оқдилар такрор.

Ўзбекдай дарёнинг дил пайвандиман,
Улкан дарёларим боис тантиман,
Дарёдай халқнинг бир камарбандиман,
Қайтадан жонланди азал ирмоқлар,
Мавжларни қучдилар ташна қирғоқлар.

Менинг дарёларим сарчашмаси соф,
Мавжи жаннатларни айлар инкишоф,
Тарих йўлларида бўлмаган исроф —
Темурдек, Бобурдек боқий дарёлар
Буюк келажакка томон йўл солар!

Не бир боболарим ўтган дарё дил,
Баҳра бериб элга дарёдай одил,
Уларга ирмоқдай мен бирон юз йил
Оқмасам, дунёга мен нечун даркор?
Оққан дарёларим оқдилар такрор!

Илтижолар етиб Амуга, Сирга,
Орзулар ниҳоят дўнди зоҳирга.
Жонибек деган бир камтар шоирга
Янгича жилмайиб, руҳ берди замон,
Оққан дарёларим оқдилар равон!

ВАҚТ БАҲОЛАР

Айланаркан бу тарих чархи,
Текисланмас хотирот тарҳи.
Аёнлашур сиймолар фарқи —
Ким ҳақ — вақтнинг ўзи баҳолар,
Оқлаб олар ўзин даҳолар.

Аждодларим топди шаънини,
Дарёлар-чи, ўз ўзанини.
Тилим қайта топди маънини,
Ўзлигин ким одил баҳолар,
У иймони измида қолар.

Кимнинг шони қилинди ғорат,
Замон кимни қилди ҳақорат,
Ким жўр бўлди ёзиб нақорат —
Ким ноҳақ — вақт ўзи жазолар,
Ҳаёт пайти келиб баҳолар.

Халқ бахти деб тикди кимдир бош,
Кимдир отди халққа зимдан тош.
Бўлмай қолмас сирлар бир кун фош —
Ким сотқиндир — халқим баҳолар,
Халқ қарғиши қасосин олар.

Хоҳ яхшилик, хоҳи ёмонлик,
Шаксиз бўлар у бир томонлик.
Туҳматлардан топиб омонлик,
Ўз қисматин мардлар баҳолар,
Ўлмас асло умри баҳолар!

Ko'ngil bitiklari

ODAM УМРИ

Гарчи одам экиб, айлар парвариш —
Одамдан узоқроқ яшайди чинор.
Гарчи ўйласа-да «Менга ёт қариш!»
Ундан кўпроқ яшар сўм, танга, динор.

Ишонар: тоғларни қиламан талқон,
Бир тошга қоқилса ўтар оламдан.
Кўпларга қилса ҳам кўксини қалқон,
Паноҳсиз қайсидир фосиқ одамдан.

Чамалаб кўрмасдан ўз имконини,
Дунёни қучмоқчи бўлару, бироқ
Ҳақиқатда ўтга ташлаб жонини,
Англар қудратлардан эканин йироқ.

Одамсен, одамий шаклу шамойил
Бўлсин мутаносиб руҳингга десанг,
Худо сенга атаб берган қанча йил —
Тақдир қаршисида уни қилма танг.

Неники яратар ё этар бунёд,
Улар ўтар йиллар — умридан узун.
Ё авлодлар айлаб юрсин дея ёд,
Бошқа вужудларга жойлармиш ўзин?!

Умри қобиғидан чиқмоғи қийин
Эканин англамас токи кўплаб ном,
Қани фанодаги умридан кейин
Ҳар одам ўз умрин кўрса бардавом.

Жонибек СУБҲОН

QUTLOV

Азиз устозимиз
Шарифахон
ҚОСИМЖОНОВА!

Сизнинг таълим-тарбияга бахшида этган умрингиз мазмуни сабоғингизни олган ҳар бир шогирдингиз ва болажонларингиз камолида ўз аксини кўрсатиб турибди.

Сизга узоқ умр, куч-ғайрат, соғлик-саломатлик тилаймиз. Оилангиз шодликка, бахтиёрликка тўлиқ бўлсин!

Тошкент шаҳридаги 277-болалар боғчаси жамоаси

Ҳурматли Раҳимберди АВЕЗОВ!

Сизни кўп йиллардан буён билимдон, тажрибали ва ишбилармон раҳбар сифатида яхши биламиз. Ёшларга таълим-тарбия бериш баробарида айнан шу мақсад йўлида меҳнат қилаётган ўқитувчиларга бош-қош бўлиб, улкан зафарларга эришиш ҳамиша Сизга насиб этсин. Соғ саломат бўлинг.

Хонқа тумани халқ таълими бўлими ва 7-лицей-интернат жамоаси

ЭЪЛОН

Мактабгача таълим ходимларининг малакасини ошириш бўйича доимий ишлаб турувчи республика курси 1999 йил декабрь ойи учун қуйидаги курсларни режалаштирди. Курсларга мактабгача таълим муассасаларининг раҳбар ходимлари таклиф этилади.

1. Мактабгача таълим муассасаларининг мудиралари - 1.12.99 - 27.12.99 йил.
2. Мактабгача таълим муассасаларининг услубчилари - 1.12.99 - 27.12.99 йил.
3. Янги типдаги мактаб мутахассислари - 6.12.99 - 18.12.99 йил.

Курсларга келган тингловчилар бепул ётоқхона билан таъминланадилар. Йўл харажатлари ва суткалик ҳақлар курс ҳисобидан тўланади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳар Собир Раҳимов тумани, Талабалар шаҳарчаси, Саидов, 6.

Телефон: 46-98-04.

Транспорт: 28, 34, 76, 87.

Maktab muzeylari

ИЗЧИЛ ИШНИНГ ИЛК ХУЛОСАСИ

Илгари хабар қилганимиздек, ТошДУ тарих факультети «Ёзма манбалар, архив ва музей фондларини ўрганиш, тадқиқ этиш ҳамда тарихнавислик» маркази раҳбари, тарих фанлари доктори, профессор Шодмон Воҳид Ҳусайнзода билан Қашқадарё вилояти бўйлаб илмий-амалий экспедиция уюштирган эдик.

Яқин ўтмишимизда зўрликка асосланган империя кўп яшамаслигини сезгандек, совет партия ва давлат раҳбарлари Россия музейлари, палаталари ва шахсий коллекцияларига тарихимизнинг моддий манбаларини ташиб талон-тарож қилишди.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг қадриятларимизни англаш, тарихга бўлган муносабат ўзгарди. Музей ишларига ҳам эътибор кучайди, республика миқёсида алоҳида қонунлар қабул қилинди. Ушбу соҳада Халқ таълими вазирлиги томонидан ҳам ижобий ишлар амалга оширилди.

Республика «Ёш саёҳатчилар ва ўлкашунослар маркази» раҳбари Ш.Назаров томонидан «Мактаб жамоатчилик музейи фаоллари тўгарак дастури» қўлланмаси бу йил босмадан чиқарилиб жойларга етказилди. Ўзига яраша марказлашган тизим вужудга келди.

«Мактаблар ва оммавий музейларда Ўзбекистон тарихи ва маданиятига оид манбалар» деб номланган илмий-амалий экспедиция режа бўйича жуда кенг қамровли бўлиб, 8 босқични ўз ичига олади. Дастлабки 2 босқич Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятини ўз ичига олса, кейинги 3-босқич Фарғона водийсини, 4-босқич Қорақалпоғистон, Хоразм вилоятлари, якунловчи босқичлар эса, Бухоро, Самарқанд, Сирдарё ҳамда Тошкент шаҳри ва вилоятини ўз ичига олади.

Дастлабки босқичданоқ маълум бўлдики, жонкуяр ва фидоий ўқитувчилар, тарихчи ва ўлкашунослар қадимий ва ўрта асрлар, янги ва энг янги тарихимизга оид минглаб манбалар, асар ва турли ҳужжатларни йиғтанлар, уларнинг илмий аҳамияти ҳам жуда қимматлидир.

Лекин мактаб ва уй, оммавий музейларда муаммолар нималардан иборат? Экспонатларни даврий равишда қўйиш, кулолчилик буюмлари билан мисгарлик буюмларини алоҳидалаштириш, экспонатларни классификация қилиш, экспертиза масалалари уларнинг муаммолари жумласидандир. Ҳар бир экспонатга алоҳида паспорт тутилмаган. Қадимий китоблар ва нумизматикага оид манбалар сақланиш технологияси талаблари бажарилмаганидан ўз сифатини йўқотмоқда.

Ушбу ишларни амалга ошириш, соҳа жонкуярларига амалий-услубий кўмак бериш ҳам экспедициянинг асосий мақсадларидан биридир.

Жамолиддин ЁҚУБОВ,
ТЭАИ катта ўқитувчиси, илмий тадқиқотчи

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:
Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (масъул котиб), Шукур ЖОНБОЕВ, Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нўъмонжон РАҲИМЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Йўлдош САИДЖОНОВ, Ҳулкар ТЎЙМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси,32. ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-55-58.

Газетани IBM компьютерида Малоҳат ТОШОВА саҳифалади.
Навбатчилар: Дилбар ХЎЖАЕВА, Ҳусан НИШОНОВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.
ИНДЕКС: 149, 150. Г-0922. Тиражи 23.625.
Г. 1 2 3 4 5 6 Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2.

«Шарқ» нашриёт матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти -20.00.
Топширилди — 20.00.